

Eläinten hyvinvoinnin valvonta 2024

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Päiväys:	27.6.2025
Asianumero:	329/00.01.02.00.01/2025 (6500/00.01.02.00.01/2021)
	Ruokavirasto
Linja, osasto ja/tai yksikkö:	Eläinten hyvinvoinnin ja tunnistamisen yksikkö
Hyväksyjä:	Jaana Mikkola
Laatija/laatijat:	Taina Mikkonen, Tiina-Mari Aro, Terhi Jääskeläinen, Sanna Varjus ja Alisa Matomäki
Lisätietoja:	

SISÄLLYSLUETTELO

1 ARVIO VALVONNAN VAIKUTTAVUUDEN TOTEUTUMISESTA	3
2 VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMINEN	4
3 TOIMINNAN SÄÄNNÖSTENMUKAISUUS	9
3.1 Todetut puutteet ja niiden yleisyys.....	9
3.2 Puutteiden analyysi	13
4 AUDITOINNIT JA MUU SAATU PALAUTE	22
5 ENNALTAEHKÄISEVÄT JA KORJAAVAT TOIMENPITEET	23
5.1 Toimijoiden säädöstentuntemuksen varmistaminen	23
5.2 Valvontajärjestelmään liittyvät korjaavat toimenpiteet	24
6 VALVONNAN RESURSSIT	25
7 MUUTOKSET SEURAAVIEN VUOSIEN VALVONTAAN	26

1 ARVIO VALVONNAN VAIKUTTAVUUDEN TOTEUTUMISESTA

Yksi maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan yhteiskunnallista vaikuttavuutta koskevista strategisista tavoitteista on kokonaiskestävän ruokajärjestelmän huoltovarmuuden sekä kilpailu- ja häiriönsietokyvyn paraneminen. Ruokavirasto tukee toiminnallaan tämän tavoitteen saavuttamista varmistamalla osaltaan, että eläimet ovat terveitä ja niiden hyvinvointi on korkealla tasolla. Ruokaviraston tehtävänä on erityisesti ohjata eläinten hyvinvoinnin valvontaa. Tavoitteen toteutumista seurataan muun muassa tunnusluvuilla: eläinten hyvinvoinnin osalta vaatimukset täyttävien pitopaikkojen osuus tuotantoeläintilojen otantatarkastuksissa tulisi olla yli 85 %. Ruokavirasto myös seuraa oman strategiansa mukaisesti toiminnan tehokkuutta ja laatua seuraamalla muun muassa tuotantoeläintilojen otantavalvontojen ja eläinkuljetusten valvontasuunnitelmien toteutumisastetta.

Eläinten hyvinvointivalvonnalle asetettuja määrällisiä tavoitteita ei valvontavuonna 2024 täysin saavutettu. Otantaan perustuvista tuotantoeläintilojen eläinten hyvinvointitarkastuksista toteutui 88 %, mutta aluehallintovirastojen välillä oli eroja tavoitteiden saavuttamisessa. Otantatarkastuksia ei ole laajennettu kattamaan uusia tuotantoeläinlajeja vuoden 2008 jälkeen, johtuen lähinnä aluehallintovirastojen valvontaresurssitilanteesta. Kaupallisia eläinkuljetuksia tarkastettiin vakiintuneella tasolla ja tavoitteesta jäätiin edelleen (toteuma 70 %). Puolet aluehallintovirastoista ylittivät reilusti eläinkuljetusten tarkastustavoitteensa, mutta teurastamoissa tehtävien eläinkuljetustarkastusten määrissä jäätiin tavoitteesta selkeästi. Ruokaviraston tietojärjestelmä, josta aikaisemmin saatiin epäilyyn perustuvien tarkastusten tiedot, suljettiin vuonna 2023. Vuoden 2024 osalta tiedot saadaan Aluehallintoviraston keräämänä, ja tiedoissa on mukana myös muita eläinten hyvinvointivalvonnan tyyppejä. Keräystavan muutoksen takia lukuja ei voi verrata edellisvuosien lukuihin. Tallennettujen tietojen mukaan muuta eläinten hyvinvoinnin valvontaa suoritettiin yli 7 500 valvontakäynnillä. Pääosa valvonnoista oli epäilyyn perustuvia (5 406 kpl) ja 47 %:lla kaikista epäilyyn perustuvista käynneistä havaittiin epäkohtia.

Tuotantoeläintilojen otantavalvonnoissa valvontaa kohdistetaan painotetusti tietyn eläinlajin pidon valvontaan. Käytännössä painotetun eläinlajin tiloja valvotaan kyseisenä vuonna aiempaa enemmän. Vuonna 2024 valvontaa kohdennettiin painotetusti broileritiloihin.

Koko maan osalta tuotantoeläintilojen otantatarkastuksissa havaittujen laiminlyöntien määrä (37 %) on suurempi kuin edellisvuonna (26 %). Tavoitetta vaatimukset täyttävien tuotantoeläintilojen otantatarkastuskohteiden määrästä (yli 85 %) ei siis edelleenkään saavutettu. Tarkastustuloksissa oli eläinlajikohtaisia eroja. Sellaisia laiminlyöntejä, joissa olisi pitänyt ryhtyä eläinten hyvinvointilain mukaisiin kiireellisiin toimenpiteisiin eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi, ei havaittu lainkaan. Vuoden 2024 eläinten hyvinvointilain muutosten vuoksi yksittäiset valvontahavainnot eivät ole kaikilta osin verrattavissa aiempiin vuosiin.

Kaupallisten eläinkuljetusten valvonnassa tavoitteena on, että vähintään 90 % tarkastetuista eläinkuljetuksista täyttää vaatimukset. Vuonna 2024 tavoitteesta jäätiin hieman, sillä ja laiminlyöntejä havaittiin 12 %:ssa tarkastetuista kuljetuksista.

Aiemmin epäilyyn perustuvana valvontana raportoitu kokonaisuus sisältää vuoden 2024 osalta myös kaiken muun kuntien valvontaviranomaisten tekemän eläinten

hyvinvoinnin valvonnan. Kokonaisuuteen kuuluu epäilyilmoituksen perusteella tehdyn valvonnan lisäksi suunnitelmallinen valvonta, viranomaisen muun valvonnan yhteydessä tehtyjen havaintojen perusteella hyvinvointivalvonnaksi laajennettu valvonta (laajennettu valvonta), asiakkaan pyynnöstä tehtävä valvonta sekä kaikkien edellä mainittujen uusintatarkastukset. Valvontakäyntejä oli yhteensä 7 529 kappaletta. Viranomaistoimenpiteitä valvonnan havaintojen johdosta tehtiin yhteensä 4840 kappaletta. Kiireellisesti hoitoa hankittiin 653 kertaa, ja eläimiä myytiin, luovutettiin tai lopetettiin 823 kertaa. Loput toimenpiteistä (3364 kpl) koostuvat annetuista kehotuksista, määräyksistä, kielloista, väliaikaisista kielloista sekä toiminnan keskeyttämisestä. Tietojärjestelmän puuttumisen takia tarkempaa tietoa laiminlyöntityypeistä tai viranomaistoimenpiteiden kohdentumisesta eläinlajeittain ei ole saatavilla.

Teurastamoiden eläinsuojelullisen tilanteen varmistamiseksi tavoitteena on, että jokaisessa teurastamossa tehdään päivittäisvalvonnan lisäksi vähintään kerran vuodessa laaja dokumentoitu eläinten hyvinvointitarkastus, joka kattaa kaikki eläviin eläimiin kohdistuvat toimet, mukaan lukien teurastamon toimintaohjeiston, tilojen ja välineistön sekä huolto- ja tainnutuskirjanpidon läpikäynnin. Valvontatavoitteeseen päästiin isommissa teurastamoissa, mutta osassa pienteurastamoja dokumentoitu tarkastus jäi tekemättä. Kohdennetumpia tarkastuksia tehdään teurastamoissa aina tarpeen mukaan. Teurastamoita valvovia viranomaisia ohjattiin ja koulutettiin edelleen aktiivisesti. Painopisteenä on erityisesti uusien tarkastuseläinlääkärien perehdytys eläinten hyvinvoinnin valvontaan teurastamolla ja teuraseläinkuljetuksissa.

Eläinten hyvinvoinnin valvonnan painotettua otantaa kehitettiin edelleen ja myös monia erilaisia potentiaalisia riskitekijöitä hyödynnettiin. Tavoitteena on kehittää menetelmiä ja yhteistyömuotoja, joilla eläinten hyvinvoinnin ongelmat voidaan tunnistaa nykyistä aikaisemmin ja valvontaa painottaa riskikohteisiin. Valittujen painotusten vaikutusten ja toimivuuden arviointi valvonnassa on jatkuva prosessi, jolloin tehokkaimmiksi osoittautuneiden riskitekijöiden käyttöä voidaan hyödyntää tulevaisuudessa. Tuotantoeläintilojen otantatarkastusten tunnuslukutavoitteiden seurannassa ja tulkinnassa tulee huomioida tavoitteiden osittainen ristiriita, sillä mitä paremmin valvonta kohdentuu riskitiloille, sitä todennäköisemmin myös laiminlyöntejä löytyy.

Keskushallinnon ja alueellisen hallinnon välistä tiivistä yhteistyötä jatkettiin edelleen muun muassa koulutuksen, yhteisten linjauskeskustelujen ja tehokkaan tiedonvälityksen avulla. Valvonnan yhdenmukaisuutta edistettiin valvontaohjeita kehittämällä, tiedottamalla ja kouluttamalla. Usean aluehallintoviraston alueella panostettiin myös eri viranomaisten väliseen alueelliseen yhteistyöhön. Vaikka vaativien ja kiireellisten eläinten hyvinvointitapausten priorisointi sekä uusien valvontaeläinlääkärien tukeminen ovat edelleen työllistäneet läänineläinlääkäreitä, toiminta on samalla parantanut valvonnan vaikuttavuutta ja laatua.

Kokonaisarviona voidaan todeta, että eläinten hyvinvointivalvonta on kaikista haasteista huolimatta ollut tehokasta ja vaikuttavaa ja varmistanut siten omalta osaltaan eläinten hyvinvointia maassamme.

2 VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMINEN

Eläinten hyvinvointia koskevan lainsäädännön noudattamisen valvomiseksi sekä tuotantoeläintiloille että eläinten kuljetuksiin tehdään suunnitelmallisia tarkastuksia. Maatilojen valvonnat tehdään otantaan perustuen. Eläinkuljetuksia tarkastetaan sekä

eläinten lastaus- ja purkupaikoilla että maanteillä. Eläinten hyvinvointia valvotaan myös osana ehdollisuutta, joiden vaatimusten noudattaminen on tiettyjen maataloustukien ehtona.

Otantaan perustuvien tarkastusten osuus muodostaa kuitenkin vain osan eläinten hyvinvointivalvonnan kokonaisuudesta. Luvan- ja ilmoituksenvaraisia kohteita sekä teurastamoita valvotaan säännöllisesti. Lisäksi eläinsuojeluviranomaiset tekevät tarkastuksen aina, kun on syytä epäillä, että eläimiä on kohdeltu säännösten vastaisesti.

Valvontatuloksia seurataan pääasiassa koko maan tasolla, mutta myös tulosten alueellinen jakautuminen aluehallintovirastojen toimipisteiden välillä selvitetään. Erityisesti kiinnitetään huomiota suunnitellun valvonnan toteumaprosenttiin sekä havaittujen säännöstenvastaisuuksien ja niiden takia suoritettujen toimenpiteiden suhteeseen.

Tuotantoeläintilojen otantatarkastukset

Otantatarkastuksen kohteet valitaan sekä satunnaisotannalla että kohdennetusti ilman epäilyä eläinten hyvinvointisäännösten rikkomisista. Valvonnan sekä sen riskiperusteisuuden tehostamisen ja kehittämisen vuoksi tuotantoeläintilojen otantavalvonnassa painotetaan vuosittain tiettyä eläinlajia. Tällöin tämän eläinlajin tiloja valvotaan kyseisenä vuonna aiempaa enemmän ja myös kohdennukset vaihtelevat vuosittain eläinlajin mukaan. Kokonaisvalvontamäärä ei kuitenkaan juurikaan kasva, sillä vastaavasti muita tuotantoeläinlajeja valvotaan määrällisesti vähemmän. Vuonna 2024 valvonnassa painotettiin tiloja, joilla oli broilereita.

Edellisten vuosien valvontojen ja niiden analysoinnin tuloksia hyödynnettiin myös vuoden 2024 otannoissa. Painotetussa otannassa huomioitiin muun muassa tilan aiempi valvontahistoria, puutteet eläinilmoituksissa, tilan eläinmäärä, alkutuotannon hygieniavalvontatietoja, kuolleiden eläinten lukumäärä sekä eläinten hyvinvointikorvauksen hakeminen ja sitoutuminen luomutuotantoon. Painotukset ja niiden toimivuus vaihtelevat eläinlajeittain, sillä kaikista eläinlajeista ei ole saatavilla riittävästi riskinarvioitiin soveltuvaa rekisteritietoa. Hieman alle puolet painotetuista tiloista valittiin ehdollisuuden painotuksilla, joista kaikki eivät ole suoraan eläinten hyvinvointiin liittyviä.

Valvottavien tilojen lukumäärät on päätetty kansallisesti. Vaikka komissio ei ole esittänyt vaatimuksia valvontamääristä, otannan tulee kuitenkin olla edustava. Vuosittaiset otantamäärät ovat vaihdelleet. Vuonna 2024 tarkastettavaksi valittiin 7 % lammastiloista ja 42 % vuohitiloista, joilla on vähintään 20 eläintä, 7 % sikatiloista ja 3 % nautatiloista, joilla on vähintään 10 nautaa tai sikaa. Lisäksi valvottavaksi valittiin 39 % broileritiloista, joilla on vähintään 500 broileria ja 10 % tiloista, joilla on vähintään 350 munivaa kanaa.

Tarkastettavaksi määrättiin yhteensä 427 tuotantoeläintilaa. Osalla tiloista oli useampia eläinlajeja, jotka on raportoitu erillisinä tarkastuksina. Tarkastuksista toteutui 364 eli 92 % (Taulukko 1). Tarkastetuiksi lasketaan myös tilat, joilla ei tarkastushetkellä ole eläimiä (37). Tiloista 12 ei valvottu (esim. lopettaneet toimintansa), mutta ne on kuitenkin huomioitu määritettäessä tarkastusten toteumaprosenttia. Etelä-Suomen, Lounais-Suomen ja Lapin aluehallintovirastojen sekä Ahvenanmaan valtionviraston alueilla tarkastettiin kaikki tai lähes kaikki valvontaan valitut tilat. Sen sijaan Itä-Suomen aluehallintoviraston valvontavelvoitteesta toteutui vain 52 %. Pohjois-Suomen (89 %)

sekä Länsi- ja Sisä-Suomen (87 %) aluehallintovirastojen toteuma parantui edellisestä vuodesta jääden kuitenkin jonkin verran tavoitteesta.

Taulukko 1. Tuotantoeläintiloilla tehtävien otantaan perustuvien eläinten hyvinvointitarkastusten lukumäärät eläinlajeittain vuonna 2024

Eläinlaji	Määrätyt tarkastukset, kpl	Toteutuneet tarkastukset, kpl*	Toteumaprosentti*
Naudat	225	196	88
Lampaat	48	40	88
Siat	47	42	91
Munivat kanat	22	16	82
Broilerit	75	61	87
Vuohet	10	9	100
Yhteensä	427	364	88

* Huomioitu myös tilat, joilla ei tarkastushetkellä eläimiä tai joita ei voida valvoa.

Eläinkuljetusten tarkastukset

EU:n valvonta-asetus edellyttää, että viranomaiset tarkastavat vuosittain riittävän määrän kaupallisia eläinkuljetuksia. Vuonna 2024 läänineläinlääkäreiden tarkastustavoite perustui aluehallintoviraston alueella myönnettyjen eläinkuljettajalupien lukumäärään, jolloin tarkastustavoite on suhteutettu alueella toimivien eläinkuljettajien määrään. Läänineläinlääkärit on määrätty tarkastamaan vähintään niin monta eläinkuljetusta, mikä vastaa 15 %:a aluehallintoviraston alueella myönnettyjen eläinkuljettajalupien määrästä. Läänineläinlääkäreiden tavoitteena oli tarkastaa koko maassa vähintään 72 eläinkuljetusta.

Teurastamoilla kunkin tarkastuseläinlääkärin tavoitteeksi on määrätty tehdä vähintään 11 eläinkuljetustarkastusta vuosittain, poikkeuksena pienteurastamot, joissa riittää yksi tarkastus pienteurastamo kohden. Lisäksi Lapin aluehallintoviraston alueella oli tavoitteena tarkastaa vähintään 12 porokuljetusta teurastamolla.

Kaupallisten eläinkuljetusten tarkastustavoite vuonna 2024 oli yhteensä noin 640 tarkastusta. Tarkastuksia tehtiin 446 kpl (2023 412 kpl), joten tarkastusten määrä oli samalla tasolla kuin aiempinakin vuosina. Tavoitteesta jäätin edelleen selvästi ja toteutuma oli noin 70 %.

Aikaisempien vuosien tapaan suurimman osan tarkastuksista (343 kpl) tekivät tarkastuseläinlääkärit teurastamoissa kuljetusten purkamisen yhteydessä. Lisäksi läänineläinlääkärit ja kunnaneläinlääkärit tarkastivat kuljetuksia tien päällä (97 kpl), kuljetusten lähtöpaikoissa (5 kpl) ja muissa määräpaikoissa (1 kpl). Jälkikäteen tehtäviä asiakirjatarkastuksia ei tehty. Suurin osa tarkastuksista kohdistui nauta-, sika- ja siipikarjakuljetuksiin, lisäksi tarkastettiin hevos-, poro- ja lammaskuljetuksia sekä yksi kalakuljetus. Yli kahdeksan tuntia kestäviä kuljetuksia tarkastettiin 20 kpl.

Läänineläinlääkäreiden tekemien tarkastusten määrä kokonaisuudessaan oli kasvanut verrattuna aiempiin vuosiin. Tarkastusmäärissä oli edelleen alueellisia eroja. Pohjois-Suomen aluehallintovirasto jäi tavoitteestaan vain yhden tarkastuksen päähän (2024 6 tarkastusta), samoin Lapin aluehallintovirasto (2024 4 tarkastusta). Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto jäi noin puoleen tarkastustavoitteestaan (2024 10 tarkastusta). Lounais-Suomen, Etelä-Suomen ja Itä-Suomen aluehallintovirastot ylittivät selvästi tavoitteensa. Tarkastuseläinlääkärien tekemien tarkastusten lukumäärä oli normaalilla tasollaan (343 2024, 346 2023, 338 2022, 304 2021, 345

2020). Lapin aluehallintoviraston alueelle asetettua tavoitetta tarkastaa vähintään 12 porokuljetusta teurastamolla ei saavutettu, tarkastuksia tehtiin seitsemän.

Kaupallisten kuljetusten eläinten hyvinvointitarkastuksia kohdennetaan edellisen vuoden valvontatulosten perusteella tietyn tyyppisiin kuljetuksiin etenkin, jos niissä on havaittu epäkohtia. Tarkastuksia pyritään myös suuntaamaan kuljetuksiin, joiden kokemuksen perusteella arvioidaan mahdollisesti aiheuttavan riskin eläinten hyvinvoinnille. Lisäksi tarkastuksia kohdennetaan mahdollisuuksien mukaan sellaisiin kuljetustyyppisiin, joihin tarkastukset eivät ole aiemmin kohdentuneet, jotta saataisiin viitteitä siitä, millaisissa kuljetuksissa eläinten hyvinvointi vaarantuu. Läänineläinlääkäreitä pyydettiin tekemään tarkastuksia maantiekuljetusten aikana, kuljetusten lähtöpaikoissa ja kuljetusten määräpaikoissa. Tarkastuksia pyydettiin kohdentamaan edellisten vuosien tapaan hevosten ja välityseläinten kuljetuksiin.

Suurin osa (94 %) läänineläinlääkäreiden tekemistä tarkastuksista tehtiin maantiekuljetusten aikana. Lähtöpaikoissa tehtiin viisi tarkastusta ja määräpaikoissa tehtiin yksi tarkastus.

Eläinkuljetusasetuksen edellyttämien tarkastusten lisäksi eläinkuljetuksia tarkastetaan muulloinkin ilman epäilyä säädösten rikkomisesta. Näitä tarkastuksia tekevät tarkastuseläinlääkärit teurastamoissa ja poliisit normaalin liikennevalvonnan yhteydessä. Myös rajaeläinlääkäreillä ja Tullilla on oikeus tarkastaa eläinkuljetus ilman epäilyä omalla toimialueellaan. Lisäksi aluehallintovirastoilla ja kunnaneläinlääkäreillä on toimialueellaan oikeus tarkastaa eläinkuljetus silloin, kun epäillään, että eläintä kuljetetaan eläinkuljetussäädösten vastaisesti. Ruokavirastolla ei tällä hetkellä ole tilastotietoa epäilyn perusteella tehdyistä eikä ilman epäilyä tehdyistä muista eläinkuljetustarkastuksista.

Muu hyvinvointivalvonta

Eläinten hyvinvoinnin muu valvonta koostuu epäilyilmoituksen perusteella tehdyistä hyvinvointivalvonnoista, suunnitelmallisesta valvonnasta, viranomaisen muiden valvontojen yhteydessä tekemien havaintojen perusteella hyvinvointivalvonnaksi laajennetusta valvonnasta (laajennettu valvonta), asiakkaan pyynnöstä tehdyistä valvonnoista sekä uusintatarkastuksista. Näiden tarkastusten tiedot on vuoden 2024 osalta saatu Aluehallintoviraston keräämänä, johtuen Ruokaviraston oman tietojärjestelmän puuttumisesta. Tiedoissa on mukana ainoastaan kuntien valvontaviranomaisten tekemät valvontakäynnit eli mukana ei ole aluehallintovirastojen läänineläinlääkäreiden, poliisin tai tullin tekemiä valvontakäyntejä. Keräystavan muutoksen takia lukuja ei voi verrata edellisvuosien lukuihin.

Tämän valvontakokonaisuuden osalta valvontakertomuksia kertyi vuonna 2024 yhteensä 7 529 kappaletta. Pääosa valvonnoista oli epäilyyn perustuvia valvontakäyntejä (5 406 kappaletta). 20 % käynneistä oli aiemmin tarkastettuun kohteeseen tehtyjä uusintatarkastuksia, joiden tarkoituksena oli varmistaa, että annettuja määräyksiä on noudatettu. Valvonnoista noin 36 % tehtiin Etelä-Suomen aluehallintoviraston alueella. 24 % tehtiin Länsi- ja Sisä-suomen aluehallintoviraston alueella.

Vuonna 2024 kerättiin ensimmäistä kertaa tietoa myös siitä, kuinka paljon kunnissa tehtiin eläimiin liittyviä valvontakäyntejä ilman, että valvontakohdetta kuitenkaan tavoitettiin. Koko maassa tehtiin tällaisia valvontayrityksiä yhteensä 3025 kappaletta. Varmaa tietoa siitä, kuinka iso näistä valvontayrityksistä tehtiin eläinten hyvinvointiin

liittyen ei ole saatavilla, mutta voidaan olettaa, että pääosin valvontayritykset ovat liittyneet eläinten hyvinvoinnin valvontaan. Lähes 90 % näistä valvontayrityksistä tehtiin epäilyilmoituksen perusteella.

Teurastamojen eläinten hyvinvointivalvonta

Vuonna 2015 laaditun teurastamovalvonnan toimenpidesuunnitelman mukaisesti teurastamoiden tarkastuseläinlääkäreiden on tullut suorittaa jokapäiväisen valvontatehtävänsä lisäksi vähintään kerran vuodessa määrämuotoinen, kaikki eläviin eläimiin liittyvät toimet kattava eläinten hyvinvointitarkastus. Sen lisäksi pienempiä kokonaisuuksia koskevia dokumentoituja tarkastuksia tulisi tehdä säännöllisesti. Lainsäädännön noudattamisen varmistamisen lisäksi näiden erikseen dokumentoitujen teurastamotarkastusten tavoitteena on kerätä mahdollisimman yhtenäistä tietoa teurastamoiden eläinten hyvinvointivalvonnasta. Tuloksia käydään läpi läänineläinlääkäreiden ja tarkastuseläinlääkäreiden koulutuspäivillä. Lisäksi tuloksia käytetään hyväksi valvonnan ohjauksen parantamisessa.

Valvontatavoitteeseen ei kaikilta osin päästy. Vuonna 2024 toiminnassa oli 52 teurastamoa, joista 39 luokitellaan vuosittain teurastettavan eläinmäärän mukaan pienteurastamoksi, ja 13 on niin kutsuttuja isoja teurastamoita. Kaikkiin 13 isoon teurastamoon tehtiin vuoden aikana vähintään yksi kirjattu, kaikki toimet kattava eläinten hyvinvointitarkastus. Pienteurastamojen osalta tarkastus tehtiin 27 laitoksessa, ja tarkastamatta jäi 12. Tarkastamatta jääneisiin teurastamoihin on laskettu mukaan myös kaksi teurastamoa, joissa näitä laitoksia valvovan tarkastuseläinlääkärin mukaan tehtiin tarkastus, mutta ei laadittu tarkastuspöytäkirjaa. Yhteensä dokumentoitiin 40 tarkastusta.

Osassa teurastamoja toimintaa oli vain lyhyen ajan tai yksittäisiä päiviä vuodesta. Näistä kolmessa teurastamossa ei ole tehty viimeisen kolmen vuoden aikana yhtään kirjattua, kaiken toiminnan kattavaa eläinten hyvinvointitarkastusta. Näidenkin teurastamojen teurastustoiminta on virkaeläinlääkärin valvonnassa, mutta valvonnan dokumentointi on ollut puutteellista. Teurastamot, joissa ei tehty yhtään dokumentoitua tarkastusta viimeisen kolmen vuoden aikana, ovat pieniä, kausiluonteisesti toimivia teurastamoja, jossa teurastettavien eläinten määrä on vähäinen.

Aluehallintovirastojen alueelliset valvontahankkeet

Elintarvikeketjun monivuotisen kansallisen valvontasuunnitelman osana olevan Eläinlääkintähuollon valtakunnallisen ohjelman (EHO) mukaisesti aluehallintovirasto voi valita edellisten vuosien valvonnan tulosten perusteella myös alueellisen valvonnan painopisteen, johon tarkastuksia suunnataan. Tarvittaessa alueen kuntien valvontaeläinlääkärit osallistuvat valvonnan toteutukseen.

Etelä-Suomen aluehallintovirastossa valvottiin vuonna 2023 viiden pienteurastamon eläinliikennettä kuljetusasiakirjatarkastuksin. Projektia oli tarkoitus jatkaa vuonna 2024, mutta kyseisen teurastamon toiminta keskeytyi.

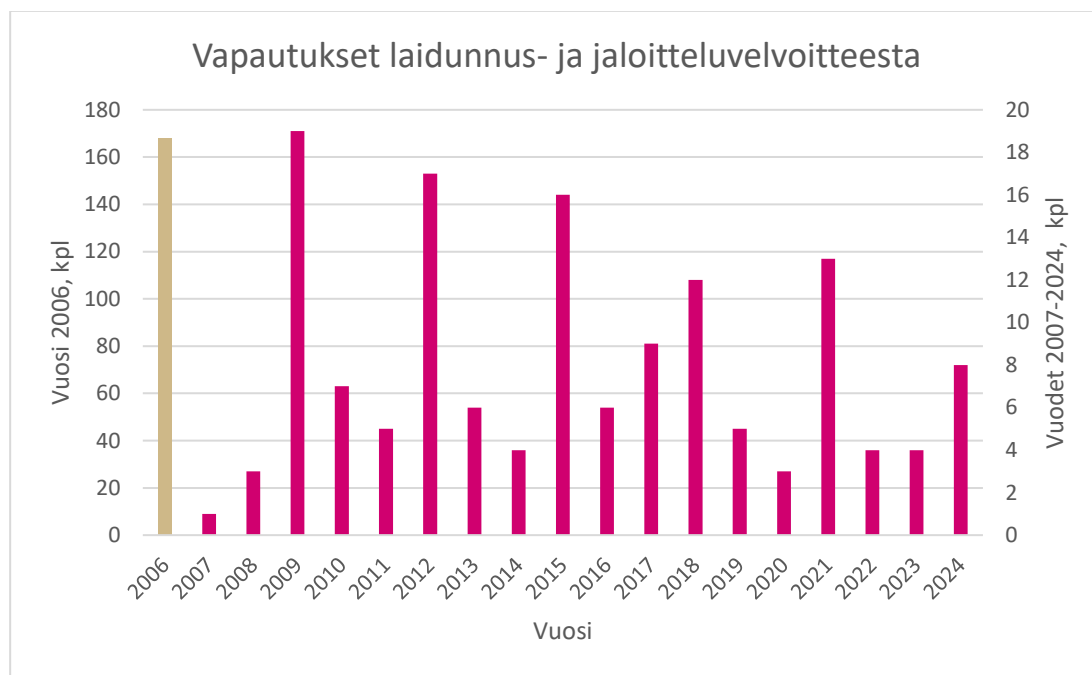
Vuosina 2020–2022 Pohjois-Suomen aluehallintovirasto toteutti nautojen hyvinvoinnin projektin, jossa keskityttiin valvonnan kannalta tuntemattomiin tai aiemmin ongelmallisiin tiloihin. Noin 90 tilaa tarkastettiin kahdeksalla valvonta-alueella, ja niistä 35 %:lla havaittiin puutteita eläinsuojelusäädösten noudattamisessa. Tilojen eläinliikennettä ja ikärakennetta selvitettiin nautarekisteristä.

Vuonna 2020 Pohjois-Suomen ja Lapin aluehallintovirastot toteuttivat kyselyn kunnaneläinlääkäreille ja toimijoille, joilla on ympäri vuoden ulkona pidettäviä koiria. Vastauksia saatiin 76 toimijalta ja 14 kunnaneläinlääkäriltä. Tulokset valmistuivat vuonna 2024 ja niistä tullaan pitämään alan yrittäjille ja valvontaviranomaisille yhteinen webinaari.

Vapautukset laidunnus- ja jaloitteluvälvoitteesta

Alla olevassa kaaviossa (Kaavio 1) on kuvattuna aluehallintovirastoista saatujen tietojen mukaiset vapautukset laidunnus- ja jaloitteluvälvoitteesta, joka koskee kytkettyinä pidettäviä lypsylehmiä ja pääasiassa maidontuotantoa varten kasvatettavia hiehoja. Vapautus myönnetään enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Vapautuksia myönnettiin eniten vuonna 2006, jolloin säännös tuli voimaan. Kahdelta aluehallintovirastolta vuoden 2024 tietoja ei saatu.

Kaavio 1. Tarkastettujen tilojen vapautukset laidunnus- ja jaloitteluvälvoitteesta

3 TOIMINNAN SÄÄNNÖSTENMUKAISUUS

3.1 Todetut puutteet ja niiden yleisyys

Eläinten hyvinvoinnin tarkastuksessa lopputuloksena voidaan todeta, että 1) eläintenpito on eläinten hyvinvointisäädösten mukaista (kunnossa), 2) eläintenpito on kunnossa, mutta toimija tarvitsee neuvoja eläimen hyvinvoinnin edistämiseksi, tai 3) eläinten hyvinvointisäädöksiä on rikottu.

Eläinten pitopaikoissa eläimen omistajalle tai haltijalle annettavilla neuvoilla pyritään edistämään eläimen hyvinvointia ja vaikuttamaan siihen, että tarkastuksessa ilmenneet lievät eläinten hyvinvointiin liittyvät epäkohdat korjataan. Jos eläinten hyvinvointitarkastuksessa havaitaan, että eläinten hyvinvointisäädöksiä on rikottu, viranomaisen on ryhdyttävä asianmukaisiin toimenpiteisiin. Mikäli rikkomus on vähäinen ja se voidaan poistaa joko tarkastuksen yhteydessä tai ilman, että se edellyttää uusintatarkastusta, voidaan antaa kehoitus tilanteen korjaamiseksi. Muutoin eläinsuojeluviranomainen antaa eläimen omistajalle tai haltijalle kiellon jatkaa säännöstenvastaista toimintaa tai määräyksen laittaa eläimen pitopaikka, olosuhteet, hoito ja käsittely lain edellyttämälle vähimmäistasolle. Valvontaviranomainen voi tarvittaessa keskeyttää eläinten hyvinvoinnille vaaraa aiheuttavan toiminnan. Tarvittaessa aluehallintovirasto voi tehostaa annettua päätöstä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella. Jos eläinten hyvinvointia koskevat syyt vaativat, viranomainen voi tarkastuskäynnillään ryhtyä välittömiin toimenpiteisiin eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi. Lemmikkieläinten vakavissa laiminlyöntitapauksissa päädytään useimmiten eläinten kiireelliseen haltuunottoon. Tuotantoeläimille järjestetään ensiapuna ruokaa ja juomaa sekä hoitaja paikan päälle, tai vaihtoehtoisesti järjestetään hoitoa muualla. Mikäli eläinten hoito ei ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista, ne voidaan myydä, luovuttaa, teurastaa tai lopettaa. Jos on syytä epäillä, että eläinten hyvinvointisäädöksiä on rikottu, valvontaviranomaisen on viipymättä tehtävä asiasta ilmoitus poliisille esitutkintaa varten.

Tuotantoeläimille tehdyissä otantatarkastuksissa eläinten hyvinvointivaatimuksia ei noudatettu 37 %:lla tiloista (122/327) (Taulukko 2). 37 %:ssa tarkastuksista, joissa on havaittu laiminlyöntejä, tehtiin ilmoitus poliisille.

Taulukko 2. Otantaan perustuvat tuotantoeläintilojen eläinten hyvinvointitarkastukset ja niiden perusteella suoritettut toimenpiteet vuonna 2024

	Tarkastusten määrä*	Laiminlyöntien määrä		Toimenpiteiden määrä^a		Kiireellisten toimenpiteiden määrä	
Eläinlaji	kpl	kpl	% tarkastuksista	kpl	% laiminlyönneistä	kpl	% laiminlyönneistä
Naudat	181	79	44	47	59	0	0
Lampaat	36	13	36	6	46	0	0
Siat	39	12	31	4	33	0	0
Munivat kanat	8	3	38	3	100	0	0
Broilerit	55	12	22	12	100	0	0
Vuohet	8	3	38	2	67	0	0
Yhteensä	327	122	37	74	61	0	0

* Tarkastetut tilat, joilla oli tarkastushetkellä eläimiä

Eläinkuljetusten valvonnoissa viranomainen ryhtyy eläinkuljetusasetuksen ja eläinkuljetuslain mukaisiin toimenpiteisiin, jos hän havaitsee eläinkuljetuksessa säännöstenvastaista toimintaa. Viranomainen voi määrätä eläinkuljettajan korjaamaan havaitut rikkomukset. Jos eläinten hyvinvoinnilliset syyt vaativat, viranomainen voi muun muassa määrätä välittömästi eläimet palautettavaksi suorinta tietä lähtöpaikkaan tai kuljetettavaksi suorinta tietä määräpaikkaan tai kuljetusvälineen korjattavaksi tilapäisesti siten, että eläinten välitön vahingoittumisen vaara estetään. Jos eläinten

hyvinvoinnin turvaamiseksi ei ole muita keinoja, valvontaviranomaisen on huolehdittava, että ne lopetetaan.

Viranomaiset tarkastivat 446 kaupallista eläinkuljetusta ja havaitsivat säädösten vastaista toimintaa yhteensä 55 kuljetuksessa eli noin 12 %:ssa kuljetuksista. Kaiken kaikkiaan tarkastuksissa todettiin 211 laiminlyöntiä, sillä osassa kuljetuksista havaittiin useita epäkohtia samalla kertaa. Viranomaiset ryhtyivät hallinnollisiin toimenpiteisiin yhdeksässätoista kuljetuksessa eli noin 4 %:ssa tarkastetuista kuljetuksista (Taulukko 3). Tietojärjestelmän lukituksen aikaan (huhtikuu 2025) oli lisäksi kolme tarkastusta, joissa oli havaittu puutteita. Yhdessä näistä oli annettu neuvoja ja kahdessa kehoituksia, mutta muita toimenpiteitä ei oltu kirjattu järjestelmään. Niistä kuljetuksista, joissa oli havaittu laiminlyöntejä, muttei ryhdytty hallinnollisiin toimenpiteisiin, annettiin 28 tapauksessa neuvoja asioiden korjaamiseksi, kehoituksia annettiin 17 kuljetuksessa. Välittömiin toimenpiteisiin eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi ei jouduttu ryhtymään kertaakaan.

Taulukko 3. Eläinkuljetustarkastukset ja niissä tehdyt viranomaistoimenpiteet 2024

	Tarkastusten määrä	Laiminlyöntien määrä		Toimenpiteiden määrä*	
	kpl	kpl	% tarkastuksista	kpl	% tarkastuksista
Yhteensä	446	55	12,3	19	4,3

* eläinkuljetusasetuksen 23 ja 26 artiklan, eläinkuljetuslain 37 §:n mukaiset toimenpiteet sekä eläinten hyvinvointilain 92 §:n kehoitukset

Muun hyvinvointivalvonnan yhteydessä havaittiin epäkohtia yhteensä 3 471 kertaa. Näistä epäkohdista 73 % havaittiin epäilyyn perustuvilla tarkastuksilla ja 21 % uusintatarkastuksilla. Taulukossa 4. on tarkemmin eritelty tehtyjen tarkastusten, laiminlyöntien ja annettujen päätösten lukumäärät. Epäilyyn perustuvien eläinten hyvinvointitarkastuskäyntien määrä on vuodesta 2010 lähtien noussut reilusta kolmesta tuhannesta noin kuuteen tuhanteen käyntikertaan. Vuoden 2024 osalta luvut vastaavat edellisvuosien suuntausta, kun huomioidaan, että tämän vuoden luvuissa on mukana ainoastaan kunnan valvontaviranomaisten tekemät valvonnat.

Taulukko 4. Vuoden 2024 aika tehdyt muut hyvinvointivalvonnat, valvonnat, joilla on havaittu laiminlyöntejä, sekä laiminlyönneistä annettujen päätösten lukumäärät

Tarkastustyyppi	Tarkastuskertomukset	Tarkastuskertomukset, joissa laiminlyöntejä		Laiminlyöntien johdosta annetut päätökset	
	kpl	kpl	% tarkastuksista	kpl	% laiminlyönneistä
Epäilyyn perustuva	5 406	2 523	47	2 151	85
Uusintatarkastus	1 480	715	48	475	66
Suunnitelmallinen	437	75	17	17	23
Laajennettu valvonta	181	150	83	68	45
Asiakkaan pyyntö	25	8	32	9	113
Yhteensä	7 529	3 471	46	2 720	78

Pääosa valvonnoista oli epäilyyn perustuvia valvontakäyntejä, 5 406 kappaletta. Epäilyyn perustuvilla valvontakäynneillä epäkohtia havaittiin noin 47 %:lla valvontakäynneistä. Eläinlajikohtaista tarkastelua ei pysytäkään samalla tavalla kuin edellisinä vuosina, mutta edelleen on nähtävissä, että tarkastuksen painottuvat vahvasti seura- ja harrastuseläimiin.

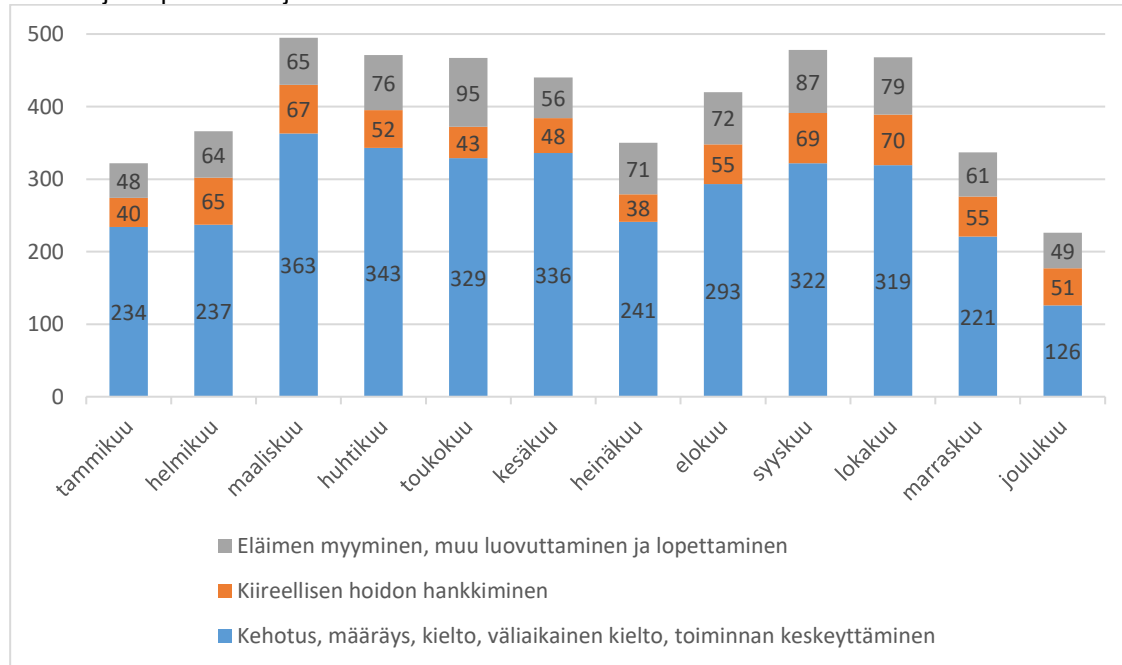
Suunnitelmallisia valvontakäyntejä tehdään myös luvan- ja ilmoituksenvaraiseen toimintaa. Luvanvaraisia kohteita ovat eläintarhat, pysyvät ja kiertävät eläinnäyttelyt sekä sirkukset. Ilmoituksenvaraisia kohteita ovat ammattimainen tai muutoin laajamittainen seura- ja harrastuseläinten pito sekä luonnonvaraisten nisäkkäiden ja lintujen tuotantotarhaus ja riistanhoidollinen tarhaus. Näitä valvontakäyntejä tehtiin 437 kappaletta. Epäkohtia havaittiin noin 17 %:lla valvontakäynneistä.

Aluehallintoviraston läänineläinlääkäreiden, poliisin ja terveystarkastajien yksinään suorittamista tarkastuksista ei ole tilastotietoa saatavilla. Suuri osa terveystarkastajien eläinten hyvinvointikäynneistä tehdään kuitenkin yhdessä kunnaneläinlääkärin kanssa, jolloin ne ovat mukana raportoinnissa.

Taulukon 4 lukumääristä on havaittavissa, että kaikista havaituista epäkohdista ei ole annettu hallintopäätöstä. Viranomaisen tulisi aina laiminlyöntejä havaitessaan puuttua niihin ja antaa asiasta valvontakohteelle hallintopäätös. Huolestuttavana voidaan pitää myös sitä, että lähes puolella uusintatarkastuksista havaitaan edelleen puutteita lainsäädännön noudattamisessa.

Kaaviossa 2 on esitetty toimenpiteet, joihin viranomainen on eläinten hyvinvoinnin muun valvonnan laiminlyöntien yhteydessä ryhtynyt. Toimenpiteiden yhteenlaskettu määrä on suurempi kuin tehtyjen päätösten määrä taulukossa 4. Tämä johtuu siitä, että samalla päätöksellä voidaan ryhtyä useaan eri toimenpiteeseen. Saatavilla ei ole tietoa siitä, miten toimenpiteet jakautuvat eri valvontatyyppien tai eri eläinlajien välillä ja tästä syystä ei vertailua aiempien vuosien tuloksiin voida tehdä.

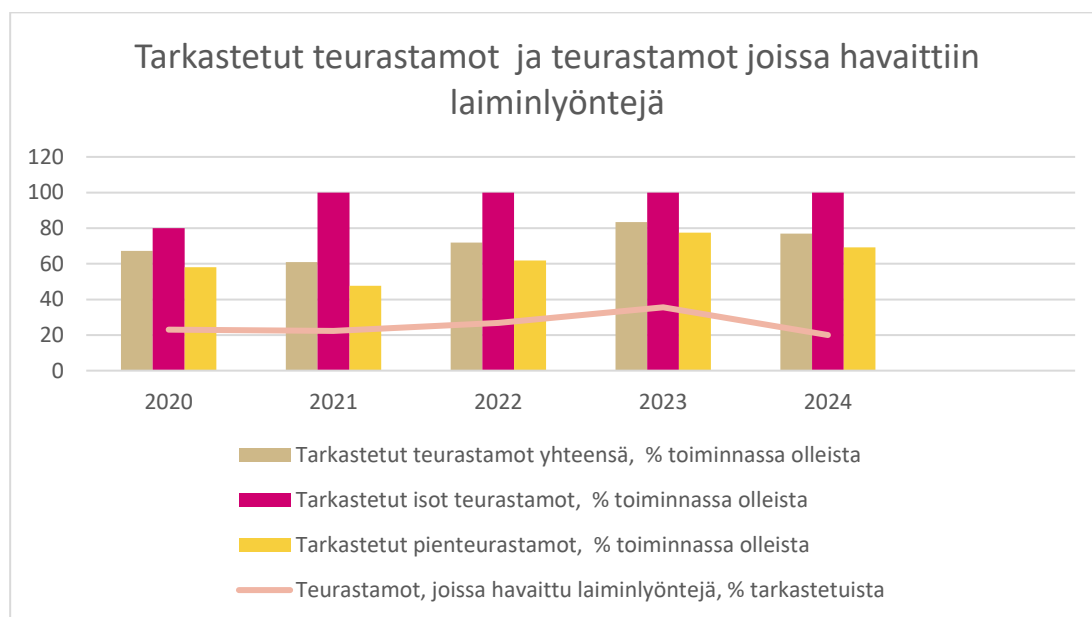
Kaavio 2. Viranomaisten toimenpiteet muun eläinten hyvinvointivalvonnan yhteydessä havaittujen epäkohtien johdosta vuonna 2024

Teurastamojen eläinten hyvinvointivalvonnan yhteydessä epäkohtia havaittiin kahdeksassa teurastamossa, jotka teurastavat nautoja, lampaita, hevosia ja/tai sikoja. Siipikarjateurastamoissa ei havaittu puutteita. Suurin osa teurastamoista, joissa

havaittiin laiminlyöntejä, oli osa-aikaisesti toiminnassa olevia pienteurastamoja, mutta myös yhdessä isommassa teurastamossa raportoitiin toimintaa, joka ei kaikilta osin vastaa lainsäädännön vaatimuksia. Kaiken kaikkiaan laiminlyöntejä havaittiin kuitenkin vähemmän kuin edellisinä vuosina. Osaltaan tähän vaikuttanevat panostukset erityisesti uusien tarkastuseläinlääkärien perehdyttämiseen sekä tarkastuseläinlääkärien kohdennettu ohjaus aiempien vuosien tarkastuspöytäkirjahavaintojen perusteella.

Kaavio 3. Tarkastetut teurastamot ja teurastamot, joissa havaittiin laiminlyöntejä 2020–2024

Havaittuihin epäkohtiin on valvonnassa puututtu ensisijaisesti antamalla laitokselle eläinten hyvinvointilain 92 § mukainen kehoitus. Vuoden 2024 alusta voimaan tulleen uuden lain myötä valvontaviranomainen voi vähäisissä rikkomuksissa antaa toimijalle määräyksen sijasta kehotuksen täyttää velvollisuutensa välittömästi tai määräajassa. Tämä toimenpide on hallinnollisesti kevyempi ja soveltuu hyvin käytettäväksi teurastamoissa, joissa virkaeläinlääkäri voi todeta tilanteen korjaamisen päivittäisen valvonnan yhteydessä ilman erillistä uusintatarkastuskäyntiä. Kehotuksia annettiin neljän laitoksen valvonnan yhteydessä. Lisäksi kahdeksalle laitokselle annettiin neuvoja, joiden avulla pyritään edistämään eläinten hyvinvointia ja vaikuttamaan siihen, että tarkastuksessa ilmenneet lievät eläinten hyvinvointia koskevat epäkohdat korjataan.

3.2 Puutteiden analyysi

Tuotantoeläintilojen otantatarkastukset

Tuotantoeläintilojen otantatarkastuksissa sellaisten tilojen osuus, joilla oli laiminlyöntejä (37 %), kasvoi selkeästi edellisestä vuodesta (26 %) (Kaavio 4). Vuohitiloja lukuun ottamatta laiminlyöntien osuudet kasvoivat kaikilla valvotuilla eläinlajeilla. Vuoden 2024 eläinten hyvinvointilain muutoksen vuoksi yksittäiset valvontahavainnot eivät ole kaikilta osin verrattavissa aiempiin vuosiin.

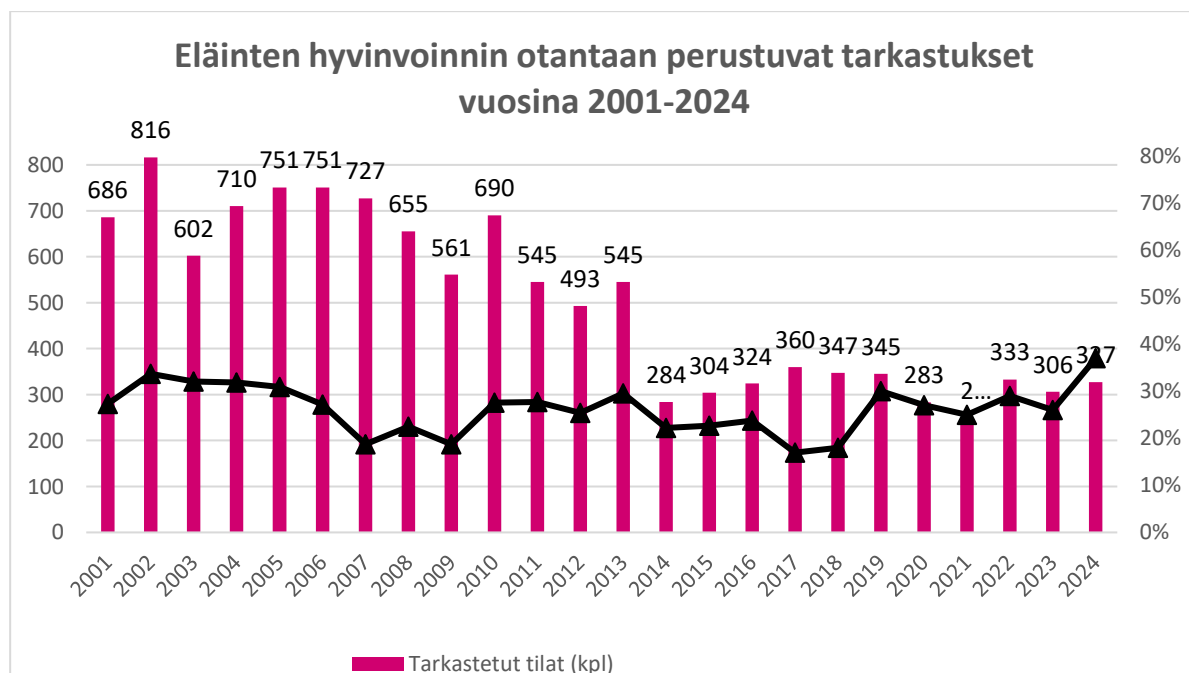
Viime vuonna valvonnassa painotettiin satunnaisesti valittuja broileritiloja. Alueellisessa vertailussa suhteellisesti eniten laiminlyöntejä todettiin Ahvenanmaalla, Pohjois-Suomessa ja Itä-Suomessa, vähiten Lounais-Suomen aluehallintovirastossa.

Painotetun otannan riskitekijät määritellään vuosittain vaihtuvalla riskimallilla, jossa mallin tyyppi ei muutu joka vuosi, mutta riskitekijät vaihtuvat. Painotetussa otannassa eläinten hyvinvointivalvonnan tilat valittiin analysoimalla tausta-aineisto logistisen regressioanalyysin avulla. Askeltavan logistisen regressioanalyysin avulla saadaan suoraan selville ne mallin selittäjät, jotka ennustavat parhaiten riskiä laiminlyönnille. Valittu malli poimii sitten otokseen tilat, joilla riski laiminlyönnille on suurin. Valittu malli poimii otokseen tilat, joilla riski laiminlyönnille on suurin. Valvontatulosten tilastollisen analyysin mukaan riskiotanta toimi hyvin. Mallia käytettiin muilla lajeilla paitsi broileritiloilla, jotka valittiin pääosin satunnaisesti.

Riskiotantaan kuuluvilla tiloilla oli tilastollisesti merkitsevästi suurempi riski laiminlyönnille (51 %) kuin satunnaisesti valituilla tiloilla (20 %). 82 tilan valvonnassa käytettiin ehdollisuuden valvonnan eli myös muiden kuin eläinten hyvinvoinnin sektoreiden painotuksia. Eläinten hyvinvoinnin riskiotanta toimi ehdollisuuden riskiotantaa paremmin. Verrattaessa riskiotantaa satunnaisotantaan, sekä eläinten hyvinvoinnin riskiotanta (55 %) että ehdollisuuden riskiotanta (45 %) toimivat tilastollisesti merkitsevästi paremmin kuin satunnaisotanta (20 %). On hyvä huomioida, että pienellä otoskoolla ei ole realistista eikä tarkoituksenmukaista etsiä tilastollisesti merkitseviä eroja. Myös sattumalla voi tällöin olla merkittävä vaikutus tuloksiin. Tämän vuoksi tulosten tilastollinen analyysi tehtiin vain nauta, -lammas- ja sikatiloille.

Riskiperusteisen valvonnan ja otantojen tehostamiseksi vuonna 2024 siirryttiin ehdollisuuden valvonnan otantojen määrittelyssä ja tilastollisessa analyysissä riskipisteiden käytöstä monen muuttujan malliin käyttöön. Muutos tehosti samalla myös eläinten hyvinvoinnin valvontaa, koska suuri osa otantavalvonnan tiloista tulee ehdollisuuden valvonnan kohteista. Tämä näkyi laiminlyöntien osuuden kasvuna.

Kaavio 4. Tarkastettujen tilojen lukumäärä vuosina 2001-2024 ja niiden tilojen osuus, joilla havaittu laiminlyöntejä

Tarkastetuista *nautatiloista* 44 prosentilla havaittiin laiminlyöntejä. Tämä on selvästi enemmän kuin vuotta aiemmin (30 %). Kaikista nautoilla havaituista laiminlyönneistä 34 % todettiin vasikoilla (2023 39 %, 2022 33 %, 2021 30 %). Vuoden 2024 laki eläinten hyvinvoinnista toi uusia vaatimuksia, minkä vuoksi joitain valvontakysymyksiä on muutettu. Siksi yksittäiset havainnot eivät ole kaikilta osin vertailukelpoisia aiempiin vuosiin. Vasikoiden pidon yleisimmät laiminlyönnit ovat kohdistuneet vuodesta toiseen pääosin pitopaikan puhtauteen ja turvallisuuteen sekä tilavaatimuksiin. Vuonna 2024 tilojen ja laitteiden puhtaudesta sekä tarvittavasta kuivutuksesta ei huolehdittu riittävästi 20 tilalla, vasikoilla ei ollut asianmukaista makuupaikkaa 11 tilalla, 13 tilalla eivät pitopaikan rakennukset, rakenteet tai laitteet ja materiaalit olleet hyvässä kunnossa ja eläimille turvallisia, 10 tilalla ei noudatettu ulkotarhalle asetettuja vaatimuksia ja 10 tilalla eläinten terveydestä, yleisestä hyvinvoinnista ja puhtaudesta ei huolehdittu riittävästi. 28 tapauksessa ruokinta tai juotto ei ollut riittävää tai asianmukaista. Näistä suoraan tai välillisesti veden saantiin liittyviä puutteita oli 23 vasikkatilalla.

Vanhemmilla nautoilla (yli 6 kuukautta) yleisimmät laiminlyönnit koskivat edellisen vuoden tapaan pitopaikan tilavaatimuksia, kuntoa, turvallisuutta ja puhtaana pitoa sekä eläinten hyvinvoinnista huolehtimista. Tilojen ja laitteiden puhtaudesta ja desinfioinnista ei huolehdittu riittävästi 22 tilalla (12 % tarkastetuista) ja 25 tilalla (14 %) pitopaikan rakennusten, rakenteiden sekä laitteiden ja materiaalien ei todettu olevan hyvässä kunnossa ja eläimille turvallisia. 17 %:lla tarkastetuista tiloista (30 tilaa) nautoilla ei ollut puhdasta ja kuivaa makuupaikkaa (2023 11 %, 2022 13 %, 2021 10 %). 20 tilalla oli laiminlyöntejä ulkotarhan ja ulkona pidettävien eläinten pitovaatimuksissa. Näihin kuuluvat muun muassa pitopaikan turvallisuuteen ja säänsuojoiin liittyvät vaatimukset. Sairastuneista ja vahingoittuneista nautoista ei huolehdittu asianmukaisesti 12 tilalla ja eläinten terveydestä, yleisestä hyvinvoinnista ja puhtaudesta ei huolehdittu 25 tilalla (12 %). Sorkkahoitoon liittyvien puutteiden lukumäärä (9 % tiloista) nousi edellisen vuoden notkahduksen jälkeen aiempien vuosien tasolle (2023 3 %, 2022 11 % ja 2021 6 %), mikä osaltaan vahvistaa näkemystä siitä, että kampanjaluonteisilla toimenpiteillä ei useinkaan saavuteta pysyviä muutoksia toimintatavoissa. Tiloja, joilla naudat eivät saaneet riittävästi niille sopivaa rehua oli 13 (7 %) (2023 8; 2022 11 ja 2021 4 tilaa). Seitsemän prosentin osuutta eläinten hyvinvoinnin kannalta keskeisessä vaatimuksessa voidaan pitää suhteellisen suurena ja tällaisia tiloja oli edellistä vuotta enemmän. Taustalla voi vaikuttaa yleinen ja maatalouden heikentynyt taloustilanne ja mahdollisesti siihen liittyvä uupuminen. 16 tilalla oli puutteita, jotka liittyvät veden saannin vaatimuksiin. Tällaisia ovat esimerkiksi juoma-astioiden asianmukaisuus ja lukumäärä, koneellisten juottolaitteiden toiminta sekä pysyvissä pitopaikoissa jatkuva sulan veden saanti. Aiempina vuosina sekä vasikoilla että muilla nautoilla on raportoitu erikseen puutteet riittävässä vedensaannissa (2023, 2022 6 ja 2021 7 tilaa), mutta 2024 alkaen tähän on tullut uusia vaatimuksia. Edellisen vuoden tapaan neljällä tilalla kytkettynä pidettävät lehmät ja hiehot eivät päässeet laitumelle tai jaloittelutarhaan (vuosina 2024 4, 2022 3 ja 2021 0 tilaa). Seitsemällä tilalla todettiin, ettei tilalla ollut riittävästi henkilökuntaa (2024 4, 2023 4 ja 2022 6 tilaa). Henkilökunnan riittävyys voi toimia indikaattorina vakavien eläinten hyvinvointipuutteiden riskille. Esimerkiksi tuottajan jaksamisen heikentyessä ja lisäävän tarpeen kasvaessa tilalla voi esiintyä enemmän yksittäisiä laiminlyöntejä. Tällöin myös laiminlyöntien määrä tilaa kohti kasvaa. Vasikoilla ja nautoilla havaituista puutteista 24 % liittyi ainakin välillisesti pitopaikan tai eläinten puhtauteen. Määrän pieneneminen vuotta aiemmasta (34 %) liittyy ainakin osittain uuden lainsäädännön mukanaan tuomiin raportointitavan muutoksiin. Myös puhtauteen liittyvät puutteet liittyvät usein tuottajien ikääntymiseen, sairauksiin, uupumukseen ja kotieläintuotannon heikentyneeseen taloudelliseen tilanteeseen.

Lisäksi ihmisten puhtauskäsitteet voivat poiketa toisistaan ja puhtauden arviointi yhdenmukaisesti on haastavaa. Tämän vuoksi asiasta on laadittu ohjeistusta sekä pidetty useampia elinkeinon ja viranomaisten yhteisiä kokouksia / koulutuksia. Uutena vaatimuksena eläinten hyvinvointilakiin sisältyy myös valvontaviranomaisten ilmoitusvelvollisuus tilanteissa, joissa valvonnan kohteena oleva eläinten pitäjä muuttaa toimialueelta toiselle ja tämä tulee viranomaisen tietoon (87 §:n 1 momentti). Tällöin valvontaviranomaisen on salassapitosäännösten estämättä viipymättä ilmoitettava muutosta uuden toimialueen valvontaviranomaiselle ja toimitettava tälle valvontaa varten tarvittavat tiedot eläinten hyvinvoinnin varmistamiseksi.

Suurin osa sekä vasikoilla että aikuisilla nautoilla havaituista laiminlyönneistä kohdistui edelleen suoraan eläinten hyvinvointiin vaikuttaviin tekijöihin, sillä kirjanpidon puutteiden osuus kaikista epäkohdista oli 3 %, mikä on samaa tasoa kuin neljänä edeltävänä vuotena.

Nautatiloilla logistiseen regressioanalyysiin valittiin seuraavat tilastollisesti merkitsevät tekijät: tilan aiemmat laiminlyönnot eläinten hyvinvoinnin valvonnassa, eläinten tunnistamisen ja rekisteröinnin valvonnan puutteet sekä ilmoitusviiveet, tilaa ei ole valvottu eläinten hyvinvoinnissa aiemmin, tila ei ole saanut eläinten hyvinvointikorvausta, kyseessä ei ole luomutila, pitopaikkojen lukumäärä, tilan eläinlajien lukumäärä, nautojen lukumäärä, tilalla kuolleiden aikuisten nautojen osuus, ennen merkintää kuolleiden vasikoiden lukumäärä, tila ei ole saanut eläinten hyvinvointikorvausta, tilalla on yli 3 vuotiaita sonneja ja tilalla on alkuperäisrotuja.

Valvontatulosten tilastollisen analyysin mukaan nautatilojen riskiotanta toimi hyvin, sillä riskiotannalla (56 %) oli tilastollisesti merkitsevästi enemmän puutteita kuin satunnaisotannalla (16 %). Ero säilyi merkitsevästi, kun testattiin erikseen sekä eläinten hyvinvoinnin että ehdollisuuden riskeillä valvotut tilat, joissa käytetään myös muita kuin eläinten hyvinvointiin liittyviä tekijöitä.

Nautatilan eläinten lukumäärällä oli tilastollisesti merkitsevä yhteys valvontatulokseen. Mitä vähemmän tilalla oli eläimiä, sitä suurempi riski oli laiminlyönnille. Havaintoa selittää suurempien tilojen ammattimainen ja sen myötä lähtökohtaisesti suurempi tietotaito eläintenpidosta. Navetassa, jossa ei ollut koneellista ilmastointia, laiminlyönnejä oli enemmän (40 %) kuin tiloilla, joilla ilmastointi oli (31 %), mutta ero ei ollut tilastollisesti merkitsevä. Laiminlyönnejä havaittiin 46 %:lla tiloista, joilla oli emolehmiä, kun taas lypsylehmätiloista 34 %:lla oli puutteita. Ero ei ollut tilastollisesti merkitsevä.

Tilanteissa, joissa tarkastettu asia on täyttänyt lainsäädännön vaatimuksen, mutta eläinten hyvinvointia olisi kuitenkin tarpeen edistää, tilalle voidaan antaa eläinten hyvinvointilain mukaisia neuvoja tilanteen parantamiseksi. Näillä nautatiloilla oli tilastollisesti merkitsevästi suurempi riski laiminlyönnille. Tulos on johdonmukainen, sillä todennäköisesti tiloilla, joilla on puutteita lainsäädännön noudattamisessa, on myös suurempi tarve myös neuvonnalle.

Nautojen pidon yleisimmät laiminlyönnot ovat pysyneet vuodesta toiseen pääosin samoina. Entisen Eviran (nykyinen Ruokavirasto) aikoinaan toteuttamalla vasikoiden hyvinvoinnin toimenpideohjelmalla eikä elinkeinon ”Katse vasikkaan” hankkeella ole valvontatulosten näkökulmasta ollut pysyvää vaikutusta vasikoiden tai nautojen hyvinvointiin. Nautaelinkeino on monia muita tuotantomuotoja heterogeenisempi ja keskusviranomaisen vaikutuskeinot ovat jossain määrin vähäisemmät kuin esim. tiiviimmin lihatalojen ohjauksessa toimivassa kotieläintuotannossa. Vuoropuhelua elinkeinon kanssa on tarkoitus jatkaa sekä resurssien sallimissa rajoissa kohdentaa

viestintää eri nautasektoreille. Lisäksi Ruokavirasto on aktiivisesti mukana jo käynnistyneessä nautojen hyvinvointia koskevassa säädösvalmistelutyössä, jossa on mahdollisuus vaikuttaa valvonnassa korostuneisiin vaatimuksiin.

Lammastiloilla laiminlyöntien osuus kasvoi selvästi edellisvuodesta (27 → 36 %). Laiminlyöntien lukumäärä (2,7) tilaa kohti laskettuna kuitenkin laski hieman vuotta aiemmasta (3,3). Lammastiloilla yleisimmiksi laiminlyönneiksi osoittautuivat kirjanpidon puutteet, joiden osuus kaikista epäkohdista kasvoi moninkertaisesti edellisestä vuodesta (2 → 17 %). Lampailla muut yleiset laiminlyönnit koskivat eläinten hyvinvoinnista huolehtimista, ruokintaa ja juottoa sekä pitopaikan puhtautta, turvallisuutta sekä tilavaatimuksia. Yleisin yksittäinen puute eli riittämätön sopivan rehun saanti havaittiin viidellä tilalla ja kahdella tilalla vedensaanti ei täyttänyt lakisääteisiä vaatimuksia. Kahdella tilalla ei huolehdittu asianmukaisesti sairastuneista ja vahingoittuneista lampaista ja yhdellä tilalla sorkkia ei tarkastettu eikä lampaita keritty riittävän usein. Kolmella lammastilalla pitopaikan rakennukset, rakenteet, laitteet ja materiaalit eivät täyttäneet lainsäädännön vaatimuksia hyvästä kunnosta ja turvallisuudesta.

Lampailla ja vuohilla logistiseen regressioanalyysiin valittiin seuraavat tilastollisesti merkitsevät tekijät: tilalla on aiempia laiminlyönnejä eläinten hyvinvoinnin, eläinten tunnistamisen ja rekisteröinnin tai luomueläintilojen valvonnoissa, tila ei ole saanut luomutukea, tilan vähäinen pitopaikkojen lukumäärä sekä tila ei ole saanut teuraskaritsa- ja kilipalkkiota.

Eläinten hyvinvoinnin riskiotannalla valituilla lammastiloilla laiminlyönnejä oli selkeästi enemmän (60 %) kuin satunnaisotannalla valituilla tiloilla (26 %) ja ero oli tilastollisesti (lähes) merkitsevä. Kun huomioitiin ehdollisuuden valvonnan tulokset, riskiotannan tiloilla (53 %) oli satunnaisia enemmän puutteita, mutta ero ei ollut tilastollisesti merkitsevä.

Eläinten hyvinvointitarkastuksessa voidaan tarkastetun asian todeta olevan kunnossa, mutta toimijan silti tarvitsevan eläinten hyvinvointilain mukaisia neuvoja, jotta eläinten hyvinvointi voidaan turvata myös jatkossa. Valvontatulosten tilastollisessa analyysissä lammastiloilla, joille oli annettu eläinten hyvinvointilain mukaisia neuvoja, havaittiin enemmän laiminlyönnejä (54 %) kuin tiloilla, jotka neuvoja eivät ole tarvinneet (30 %). Ero ei kuitenkaan ollut tilastollisesti merkitsevä.

Niiden *sikatilojen* osuus, joilla havaittiin laiminlyönnejä (12 tilaa), nousi edelliseen vuoteen verrattuna (21 → 31 %). Laiminlyöntien keskimääräinen tilaa kohti laskettu lukumäärä oli samaa tasoa (2,6), kuin vuotta aiemmin (2,7). Viime vuoden tapaan edelleen suuri osa (53 → 42 %) havaituista laiminlyönneistä liittyi ainakin välillisesti sikaloiden/sikojen puhtauteen. Viidellä tilalla sioilla ei ollut saatavilla riittävästi olkia tai muita sopivia virikkeitä. Kolmella tilalla siat eivät saaneet vähintään kerran päivässä riittävästi sopivaa ja/tai puhdasta ravintoa. Kirjanpidon puutteita ei havaittu.

Sikatiloilla logistiseen regressioanalyysiin valittiin seuraavat tilastollisesti merkitsevät tekijät: tilalla on aiempia laiminlyönnejä eläinten hyvinvoinnin tai eläinten tunnistamisen ja rekisteröinnin valvonnoissa, sikojen pieni lukumäärä, tilalle ei ole myönnetty eläinten hyvinvointikorvausta, ja tila on eläinten hyvinvoinnissa aiemmin valvomaton.

Eläinten hyvinvoinnin riskiotannalla valituilla sikatiloilla laiminlyönnejä oli selkeästi enemmän (67 %) kuin satunnaisotannalla valituilla tiloilla (20 %) ja ero oli tilastollisesti merkitsevä. Kun huomioitiin ehdollisuuden valvonnan tulokset, riskiotannan tiloilla (38 %) oli satunnaisia enemmän puutteita, mutta ero ei ollut tilastollisesti merkitsevä.

Sikatiiloilla, joille oli annettu eläinten hyvinvointilain mukaisia neuvoja, havaittiin enemmän laiminlyöntejä (54 %) kuin tiloilla, jotka neuvoja eivät ole tarvinneet (30 %). Ero ei ollut tilastollisesti merkitsevä. Todennäköisesti tiloilla, joilla on puutteita lainsäädännön noudattamisessa, on myös suurempi tarve myös neuvonnalle.

Kasvatus- / lihasioilla oli enemmän laiminlyöntejä (33 %) kuin emakoilla, porsailla ja karjuilla (27 %), mutta ero ei ollut tilastollisesti merkitsevä. 35 %:lla koneellisella ilmanvaihdon varustetuista sikaloista havaittiin puutteita, kun taas tiloilla, joilla ilmanvaihto oli järjestetty muulla tavoin (5 kpl), ei puutteita ollut. Nämä tilat todennäköisesti harjoittavat pienimuotoista siantuotantoa.

12 *broileritilalla* (22 %) raportoitiin laiminlyöntejä (2023 18 %). Suurin osa puutteista liittyi kirjanpitoon (36 %), erityisesti tuotantojärjestelmän kuvaukseen. Lisäksi neljällä tilalla havaittiin puutteita kasvatusolosuhteissa, kuten ilman laadussa tai kosteudessa sekä valaistuksessa. Kolmella tilalla kaikki broilerit eivät päässeet jatkuvasti pinnaltaan sopivan kuivalle ja kuohkealle pehkulle. Kasvatusolosuhteiden laatu ylitti sallitun kolmella tilalla. Laiminlyöntejä tilaa kohti oli 1,8 (2023 1,6).

Valvotuista broileritiloista 82 % oli valittu satunnaisesti ja loput ehdollisuuden painotuksilla. Ehdollisuuden riskiotannalla valituilla broileritiloilla laiminlyöntejä oli enemmän (40 %) kuin satunnaisotannalla valituilla tiloilla (18 %), mutta ero ei kuitenkaan ollut tilastollisesti merkitsevä.

Eläinten hyvinvointilain mukaisia neuvoja saaneilla broileritiloilla, havaittiin hieman enemmän laiminlyöntejä (33 %) kuin tiloilla, jotka neuvoja eivät ole tarvinneet (21 %). Ero ei ollut tilastollisesti merkitsevä.

Kolmella *vuohitilalla* kahdeksasta tarkastetusta raportoitiin puutteita. Mikään yksittäinen laiminlyönti ei korostunut. Yhdellä tilalla oli puutteita kilien ravinnon saannissa ja toisella vedensaannin vaatimukset eivät täyttyneet. Yhdellä tilalla vuohilla ei ollut riittävästi tilaa. Laiminlyöntejä tilaa kohti (1) oli edellistä vuotta vähemmän (2).

Vuohilla logistisessa regressioanalyysissä käytettiin samoja tilastollisesti merkitseviä tekijöitä kuin lampailla. Aineiston pienuuden vuoksi tuloksia ei voitu analysoida tarkemmin.

Munivien kanojen hyvinvointia valvottiin kahdeksalla tilalla, joilla oli kanoja. Näistä kolmella oli puutteita (38 %). Mikään yksittäinen laiminlyönti ei korostunut. Puutteet liittyivät tilavaatimuksiin, eläinsuojan olosuhteisiin ja hyvinvoinnista huolehtimiseen. Laiminlyöntejä tilaa kohti oli 1,7. Tarkastetuista tiloista puolella oli tarkastushetkellä eläimiä.

Munivilla kanoilla logistiseen regressioanalyysiin valittiin seuraavat tilastollisesti merkitsevät tekijät: tilalla on aiempia laiminlyöntejä eläinten hyvinvoinnin valvonnoissa, tila on eläinten hyvinvoinnissa aiemmin valvoton, pitopaikkojen lukumäärä, eläinlajien lukumäärä sekä tuotantosuunta. Pienen tilamäärän vuoksi valvontatuloksia ei voitu analysoida.

Oikein kohdennetun valvonnan yhtenä edellytyksenä on ajantasaiset rekisteritiedot. Kanatiloja, joilla ei ollut eläimiä, oli edellisvuotta vähemmän, joten vaikuttaa siltä, että Ruokaviraston toimenpiteet rekisteritietojen parantamisesta ovat olleet osin toimivia.

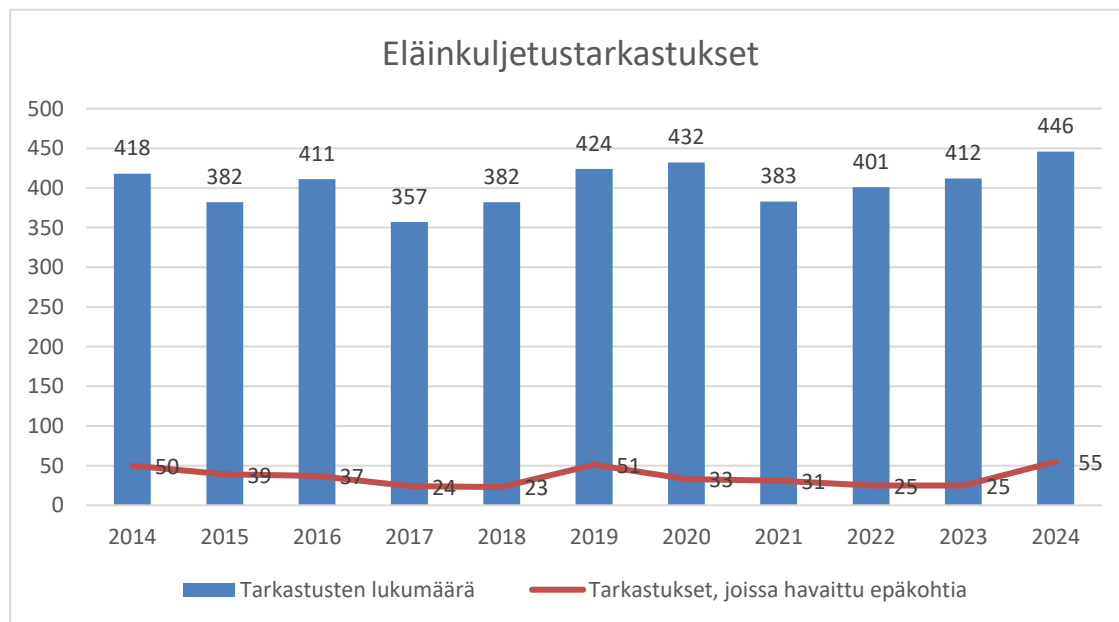
Turkiseläintiloja ei valvottu, koska eläintautitilanteen vuoksi tiloille on viime vuosina kohdistettu runsaasti viranomaisvalvontaa.

Havaittaessa säännöstenvastaista toimintaa viranomaisen on ryhdyttävä toimenpiteisiin epäkohdan poistamiseksi. Vuonna 2024 ryhdyttiin toimenpiteisiin (kehoitus, kielto, määräys tai kiireellinen toimenpide) 61 %:ssa tapauksista, joissa havaittiin puutteita. Luku on samalla tasolla kuin edellisvuonna (60 %). Monilla tiloilla ryhdyttiin useampiin toimenpiteisiin. Tyypillisesti määräyksen ohella annettiin kehoitus, jota käytetään esimerkiksi vähäisissä ja tarkastuksen yhteydessä korjattavissa epäkohdissa. Eläinten hyvinvointia koskevia neuvoja annettiin 46 %:lle tarkastetuista tiloista, mikä on hieman enemmän kuin edellisvuonna (40 %).

Eläinkuljetusten tarkastukset

Eläinkuljetuksissa laiminlyöntien osuus (12 %) tarkastuksissa oli noussut edellisvuoden tasosta (6 % 2023). Epäkohtia todettiin yhteensä 55 kuljetuksessa 446:stä ja yksittäisiä epäkohtia havaittiin kaikkiaan 211 kappaletta. Epäkohdat olivat pitkälti samoja kuin edellisinäkin vuosina. Ylivoimaisesti eniten havaittiin puutteita kuljetusasiakirjoihin, kuljettajien pätevyystodistuksiin ja eläinkuljettajalupiin liittyvissä vaatimuksissa (173 kpl, joka on 82 % kaikista havaituista). Toiseksi eniten yksittäisiä epäkohtia ilmeni kuljetusvälineen kunnossa ja turvallisuudessa (23 kpl). Kolmanneksi eniten puutteita havaittiin kuljetuskäytänteisiin liittyvissä vaatimuksissa (8 kpl). Seitsemässä kuljetuksessa ei ollut lopetusvälineitä saatavilla tai ne olivat huonossa kunnossa.

Kaavio 5. Kaupallisten kuljetusten eläinten hyvinvointitarkastukset 2014-2024

Vuonna 2024 eläinkuljetustarkastuksia pyydettiin edelleen kohdentamaan myös hevosten ja välityseläinten kuljetuksiin. Hevoskuljetuksia tarkastettiin yhteensä 67 kpl, joista 33 havaittiin epäkohtia. Epäkohtien osuus hevoskuljetuksissa oli siis 49 %. Kymmenessä hevoskuljetuksessa eläinkuljetuksesta kertova merkintä puuttui tai oli puutteellinen. Kolmessa kuljetuksessa ei ollut mahdolliseen lopetukseen tarvittavia

välineitä. Muut epäkohdat olivat luvan, pätevyystodistuksen tai kuljetusasiakirjojen puuttumisia.

Viranomaisen teki hallinnollisia toimenpiteitä huomattavasti enemmän kuin vuonna 2023. Näiden määrää nostaa eläinten hyvinvointilain mukaisten kehotusten lukumäärä. Eläinten hyvinvointilakia alettiin soveltaa 1.1.2024, minkä vuoksi kehoitus ei aiemmin ole ollut käytössä. Kaupallisten eläinkuljetusten tarkastuksissa hallinnollisiin toimenpiteisiin ryhdyttiin noin 35 %:ssa (12 % 2023, 8 % 2022, 13 % 2021, 21 % 2020) tarkastuksista, joissa oli havaittu laiminlyöntejä. Tarkastuksissa, joissa havaittiin laiminlyöntejä (55 kpl), annettiin 17 tapauksessa kehotuksia ja 28 tapauksessa neuvoja laiminlyöntien saattamiseksi kuntoon. Joissakin tapauksissa on annettu sekä kehotuksia että neuvoja.

Edelleen asiakirjoihin liittyvät puutteet aiheuttivat eniten laiminlyöntejä. Suoranaisesti eläinten hyvinvointiin vaikuttavia olivat eläinten toisistaan erotteluun, kuljetusvälineen kuntoon sekä vaarallisiin rakenteisiin liittyvät puutteet. Lopetusvälineiden puuttuminen voi tarpeettomasti pitkittää esimerkiksi loukkaantuneen eläimen lopettamista, mikä vaikuttaa eläimen hyvinvointiin. Seitsemässä tarkastetussa kuljetuksessa puuttui lopetusvälineet. Eläinkuljetuksesta kertova merkintä puuttui tai oli puutteellinen kahdessatoista tarkastetussa kuljetuksessa, mikä voi vaikuttaa eläinten hyvinvointiin välillisesti, jos muut liikenteessä liikkujat eivät tunnista autoa eläinkuljetusvälineeksi.

Lopetusvälinesiin liittyviä asioita tullaan nostamaan esiin koulutus- ja keskustelutilaisuuksien yhteydessä sekä viranomaisten että toimijoiden kanssa. Lisäksi viranomaisia muistutetaan velvollisuudesta ryhtyä toimenpiteisiin, kun kuljetuksissa havaitaan puutteita.

Muu hyvinvointivalvonta

Tarkastusten tulokset eivät ole vertailukelpoisia aiempien vuosien kanssa. Aiemmin käytössä ollut Ruokaviraston vanha tietojärjestelmä poistui käytöstä marraskuussa 2023. Vuoden 2024 tilastointi on tehty aluehallintoviraston keräämänä ja tilastoissa on mukana ainoastaan kuntien suorittamat valvonnat. Tilastoinnissa on nyt mukana myös muita eläinten hyvinvointivalvonnan tyyppisiä, joten epäilytarkastusten osalta tulosten vertaaminen aiempiin vuosiin ei ole mahdollista.

Valvonnoista kerätyistä tiedoista ei ole saatavilla tietoa siitä millaisia havaitut puutteet ovat olleet. Eläinlajikohtaista tarkastelua ei myöskään saatujen tietojen perusteella päästä tekemään. Muun hyvinvointivalvonnan osalta puutteiden analysointia on mahdotonta toteuttaa, koska tarvittavia tietoja ei ole saatavilla.

Uutena kerätty tieto kaikista kunnan valvontaviranomaisten eläinvalvonnan valvontayritysten lukumäärästä tuo konkreettisesti esille sen, että valvontayritysten määrä on iso ja hukkaa valvonnan resursseja merkittävästi. Valvonnan luotettavuuden ja onnistumisen kannalta on kuitenkin tärkeää, että valvonta tehdään ennalta ilmoittamatta.

Teurastamojen eläinten hyvinvointivalvonta

Teurastamojen eläinten hyvinvointivalvonnassa havaituista epäkohdista suuri osa johtui edellisten vuosien tapaan laitoksen puutteellisesta omavalvontamenettelystä. Lainsäädännön edellyttämä kirjallinen toimintaohjeisto ei kaikissa teurastamoissa ollut riittävällä tasolla, tai toiminta ei käytännössä vastannut toimintaohjeistossa kuvattua

menettelyä. Myös eläinten taintumista koskevien tarkastusten ja tainnutuslaitteistojen kunnossapidon kirjaamisessa oli puutteita. Toimintaohjeiston ja siihen sisällytettyjen laitoksen omien valvontamenettelyjen tarkoituksena on varmistaa, että eläinten lopetus ja siihen liittyvät toimet on suunniteltu etukäteen ja suoritetaan ohjeen mukaisesti, jotta eläimiä voidaan varjella vältettävissä olevalta kärsimykseltä kaikissa odotettavissa olevissa toimintaolosuhteissa.

Myös eläinten säilyttämiseen liittyvissä käytänteissä on edelleen parannettavaa. Yleisimmät puutteet liittyvät säilytystilojen karsinamerkintöihin, mutta puutteita on havaittu myös teurastusta pidempään odottavien eläinten kuivittamisessa ja ruokinnassa. Yhdessä teurastamossa eläimiä havaittiin siirrettävän teurastuspaikalle epäasianmukaisin keinoin. Lisäksi yhdessä teurastamossa eläinten käsittelyssä työskenteli useampia henkilöitä, jotka olivat suorittaneet vaadittavan koulutuksen, mutta eivät olleet hakenneet teurastamotyöskentelyssä edellytettävää kelpoisuustodistusta.

Ehdollisuuden eläinten hyvinvoinnin valvonta

Ehdollisuuden eläinten hyvinvoinnin valvonnan määrälliset tavoitteet saavutettiin aikataulussa. Osa valvontaan valituista tiloista oli lopettanut kotieläintuotannon.

Ehdollisuuden eläinten hyvinvointivalvontaan tulee tiloja myös perusotannon ulkopuolelta, jos eläinten hyvinvointitarkastuksen tai muun viranomaisvalvonnan yhteydessä havaitaan eläinten hyvinvointisäädösten laiminlyöntejä.

Puutteista aiheutuvat riskit

Vaikka lainsäädännön asettamia vähimmäisvaatimuksia eläimen pidolle ei voida suoraan käyttää eläimen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin määrittelemiseen, vaarantavat laiminlyönnit eläinten hyvinvoinnin. Lievemmissä laiminlyönteissä eläinten hyvinvointi vaarantuu erityisesti tilanteissa, joissa laiminlyönti on laajaa ja koskettaa useita eläinyksilöitä. Tällaisena ongelmana voidaan pitää esimerkiksi nautojen/vasikoiden vuodesta toiseen toistuvia pitopaikkojen puhtaanapitoon liittyviä puutteita.

Puutteiden korjaamattomuus aiheuttaa myös riskin pitkittyneille hyvinvointiongelmille samojen laiminlyöntien jatkuessa tai laiminlyöntien muuttuessa uusiksi. Taulukosta 4. on nähtävissä, että lähes puolella uusintatarkastuksista havaitaan edelleen puutteita.

Vakavimman yksittäisen eläinten hyvinvointiin kohdistuvan riskin muodostavat karkeat säännösten noudattamatta jättämiset, jotka usein johtavat eläinten hyvinvointilain mukaisiin kiireellisiin toimenpiteisiin. Kyse on yksittäistapauksista, mutta laiminlyönnin kohteena voi kuitenkin olla useita eläimiä. Otantaan perustuvissa tarkastuksissa kiireellisiä toimenpiteitä aiheuttavia laiminlyöntejä ei havaittu. Muussa eläinten hyvinvointivalvonnassa, erityisesti epäilyyn perustuvissa tarkastuksissa, kiireellisiin toimiin sen sijaan ryhdytään suhteellisen usein.

Puutteiden syyt

Valvontatulokset vaihtelevat jonkin verran vuosittain. Yksittäistä selvää syytä säännöstenvastaisuuksien löytymiseen ei yleensä voida löytää, sillä tyypillisesti kyse on monitahoisista tekijöistä, ja ne vaihtelevat eri tuotantosuuntien välillä. Kaikkia potentiaalisia taustatekijöitä ei myöskään ole sopivan rekisteritiedon puuttuessa

mahdollista huomioida. Tyypillisiä syitä puutteille ovat muun muassa tuottajien taloudelliset ja terveydelliset ongelmat, oman jaksamisen väärinarviointi, turtuminen omiin toimintatapoihin sekä säännösten noudattamisen kalleus (rakennuskustannukset yms.). Lisäksi alan lisääntyneet tuottavuusvaatimukset ja maatalouden yleinen heikko taloustilanne näkyy investointihaluttomuutena. Myöskään uusia lakisääteisiä vaatimuksia koskevien siirtymäaikojen päättymiseen ei aina osata varautua riittävän ajoissa.

Yksittäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta puutteet erityisesti ammattimaisessa tuotantoeläinten pidossa eivät yleensä johdu toimijoiden tietämättömyydestä tai ammattitaidon puutteesta. Tätä tukee laajemmista tausta-aineistoista tehdyt havainnot, joissa keskimäärin suurilla ammattimaisesti toimivilla tiloilla on ollut pieniä tiloja vähemmän puutteita. Vanhahkoilla, mahdollisesti lopettamassa olevilla pienikokoisilla kotieläintiloilla voi olla runsaasti korjausvelkaa eikä uusia investointeja enää haluta tehdä. Usein tuottajat tällaisilla tiloilla ovat myös suhteellisen iäkkäitä, mikä on riski laiminlyönneille. Ongelmana voi myös olla se, että eläimistä ei haluta luopua tukien menettämisen vuoksi, vaikka resursseja eläinten pitämiseen ei olisi. Osa toimijoista yrittää tavoitella myös taloudellista hyötyä. Omavaraistaloudet vaikuttaisivat yleistyvän, ja niissä havaitaan usein puutteita eläintenpidon osaamisessa tai resursseissa. Lainsäädännön noudattamatta jättämiseen voi vaikuttaa myös ideologinen tausta, kuten luonnonmukaisuuden tavoittelu. Lemmikkieläinten pidossa tietämättömyyden vaikutus on ammattimaiseen tuotantoeläinten pitoon verrattuna suurempi. Vakavissa eläinten hyvinvointitapauksissa taustalla on usein myös toimijoiden uupumusta sekä sosiaalisia, terveydellisiä ja mielenterveydellisiä ongelmia. Osassa tapauksista voidaan myös havaita, että valvonnassa ei aina ole käytetty riittävän tehokkaita keinoja, kuten kieltoja ja määräyksiä, uhkasakkoa tai teettämisuuhkaa puuttuttaessa säännösten noudattamatta jättämiseen. Valvontaresurssien riittämättömyys voi viivästyttää uusintatarkastuksia, mikä lisää riskiä, että havaitut puutteet jäävät korjaamatta. Tämä puolestaan altistaa eläimet pitkittyneille hyvinvointiongelmille, kun laiminlyönnit jatkuvat tai kehittyvät uusiksi.

4 AUDITOINNIT JA MUU SAATU PALAUTE

Komissio teki keväällä 2024 Suomeen viljeltyjen kalojen hyvinvointia koskevan Fact finding -tarkastuksen. Tarkoituksena oli kerätä tietoa kalojen hyvinvoinnista erityisesti kirjolohen kasvatuksessa eri kasvatusjärjestelmissä ja eri tuotantovaiheissa. Havaintojensa perusteella komissio kiinnitti erityistä huomiota lainsäädännön ja ohjeistuksen yleisluonteisuuteen sekä säännönmukaisen ja dokumentoidun eläinten hyvinvoinnin valvonnan puutteeseen. Viljeltyt kalat eivät toistaiseksi ole olleet mukana otantavalvonnassa. Komissio totesi myös, että on tarve tutkimustiedolle kalojen hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä vesiviljelyssä sekä siitä, miten kalat kokevat elinympäristönsä viljelyolosuhteissa. Eläinten hyvinvoinnin valvonnan tietojärjestelmän puuttumisen vuoksi Ruokavirastolla ei myöskään ole kattavaa tietoa valvonnan sisällöstä. Ruokavirasto päivittää viljeltyjen kalojen hyvinvointia koskevat valvontaohjeet ja -lomakkeet vuoden 2025 aikana.

Ruokavirasto on viime vuosien aikana tehnyt teurastamoihin erillisiä eläinten hyvinvointivalvonnan arviointi- ja ohjauskäyntejä (AJO-käyntejä), joiden tavoitteena on arvioida teurastamon viranomaisvalvonnan vaatimuksenmukaisuutta, toimivuutta ja tehokkuutta. Vuosille 2020–2022 suunnitellut eläinten hyvinvointivalvonnan arviointi- ja ohjauskäynnit jäivät vallitsevan koronatilanteen takia tekemättä, sillä epidemiatilanteessa vältettiin ulkopuolisten käyntejä teurastamoissa. Vuonna 2023

tehtiin eläinten hyvinvoinnin ja eläinten merkinnän ja rekisteröinnin valvonnan AJO-käynti kolmeen eri teurastamoon. Vuonna 2024 AJO-käyntejä ei tehty resurssivajeen takia.

5 ENNALTAEHKÄISEVÄT JA KORJAAVAT TOIMENPITEET

5.1 Toimijoiden säädöstentuntemuksen varmistaminen

Vuonna 2024 Ruokavirasto julkaisi totuttuun tapaan tiedotteita muun muassa edellisvuoden valvontatuloksista ja tulevien säädösmuutosten vaikutuksista. Viestintää tuottajille ja sidosryhmille hoidettiin kirjeillä, oppailla (esim. viljelijäopas, kirjanpito-opas), viraston verkkosivuilla (ml. ”uutisnostot”) sekä sosiaalisessa mediassa (Twitter ja Facebook). Myös extranet Pikantin toimintaa kehitettiin. Tiedotuksen ja koulutuksen painopisteenä oli vuoden alussa voimaan tullut uusi eläinten hyvinvointilaki.

Henkilöstövajauksesta huolimatta Ruokavirasto osallistui aktiivisesti yli kuuteenkymmeneen sekä viranomaisia että eri alojen toimijoita koskevaan sidosryhmätapaamiseen, usein myös järjestäjän roolissa. Tapaamisissa käsiteltiin eläinten hyvinvoinnin valvontatuloksia, säädösmuutoksia, lainsäädännön vaatimuksia sekä tulkintoja, valvonnan linjauksia ja suunnittelua sekä eläinten hyvinvointia tukevia toimenpiteitä ja tukivalvontaa (esim. eläinten hyvinvointikorvaus). Tilaisuudet koskivat muun muassa kalkkunoiden, broilereiden, sikojen, lampaiden, porojen, tuotantokanien, hevosten ja koirien hyvinvointia sekä kalanviljelylaitosten ja ehdollisuuden valvontaa. Lisäksi käsiteltiin myös eläinkuljetuksia, lopetusta, teurastusta, lampaiden ja vuohien kantakirjatoimintaa ja luonnonvaraisten eläinten hoitoa.

Eläinten hyvinvointilaki toi uusia vaatimuksia, joiden tiedottamiseen ja koulutukseen panostettiin erityisesti. Koulutuksia suunnattiin myös uusille kohderyhmille, kuten koirien ulkomuototuomareille, kennelliitolle, eläinkilpailujen järjestäjille ja hevosenomistajille. Ruokavirasto koulutti myös mm. eläinlääkärihygieenikkoja ja tuotantoeläinpraktikkoja.

Ministeriön rahoittaman luonnonvaraisten eläinten hoito-oppaan laatimiseen osallistuttiin laajassa yhteistyössä, ja [opas](#) julkaistiin sekä jaettiin hoitoloille vuonna 2024. Lisäksi osa aluehallintovirastoista koulutti toimijoita uuden lainsäädännön vaatimuksista.

Ruokavirasto on osallistunut aktiivisesti muun muassa tuotantokanien ja hevosten hyvinvointia koskevaan säädösvalmisteluun.

Ruokavirasto jatkoi yhteistyötä eläinten hyvinvointikeskuksen (EHK) kanssa johtoryhmätyöskentelyn kautta sekä osallistumalla yhteistyöhön, jonka avulla toimijoille voidaan tarjota tietoa nykyaikaisista eläinten tuotantotavoista ja eläinten hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä. Lisäksi Ruokavirasto osallistui aktiivisesti sekä tuotantoeläinten että seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnissa, joissa on mukana laajasti viranomaisten, elinkeinon, järjestöjen ja tutkijoiden edustajia.

Kansainvälistä viranomaisyhteistyötä jatkettiin osallistumalla EURCAW:in (European reference centre for animal welfare) työpajoihin (sioista, siipikarjasta, hevosista, pienistä märehitijöistä sekä vesieläimistä) sekä EFSA:n AHAW-verkostoon (European food safety authority, Animal health and welfare).

5.2 Valvontajärjestelmään liittyvät korjaavat toimenpiteet

Valvonnan yhdenmukaisuutta ja laatua kehitettiin kouluttamalla valvontaviranomaisia, tiedottamalla sekä päivittämällä valvontaohjeita.

Vuoden aikana järjestettiin läänineläinlääkäreille kaksi koko päivän mittaista koulutustilaisuutta eläinten hyvinvoinnin valvonnasta. Tilaisuuksissa annettiin palautetta edellisvuoden valvonnan raportoinnista ja valvontatuloksista sekä kehitettiin, tehostettiin ja yhdenmukaistettiin valvontakäytäntöjä. Lisäksi käsiteltiin erityisesti uuden lain vaatimuksia sekä muita ajankohtaisia eläinten hyvinvointiin ja valvontaan liittyviä aiheita sekä tiedotettiin tulevien valvontojen muutoksista.

Otantaan perustuvien eläinten hyvinvointitarkastusten ja ehdollisuuden eläinten hyvinvoinnin tarkastusten vastuuhenkilöille järjestettiin kolme erillistä koulutuspäivää perinteisten kahden päivän keskustelu- ja koulutustilaisuuksien lisäksi. Näissä keskityttiin erityisesti ehdollisuuden vaatimuksiin.

Lisäksi läänineläinlääkäreille järjestettiin käytännön koulutuspäivä kalkkunatilalla, jonka tavoitteena oli testata valvontaohjeita ja -lomakkeita sekä keskustella lainsäädännön tulkinnoista. Kalkkuna otetaan uutena eläinlajina valvonnan piiriin vuonna 2025.

Koulutustilaisuuksista sovitaan edellisen vuoden lopulla ja läänineläinlääkärit voivat vaikuttaa koulutuspäivien sisältöön. Koulutuksissa kerätään osallistujien nimilista, mutta tilaisuuksien osallistumisaktiivisuutta ei erikseen seurata. Käytännössä kuitenkin kaikki läänineläinlääkärit osallistuvat koulutuksiin useamman kerran vuodessa. Läänineläinlääkärit puolestaan kouluttavat alueensa kunnaneläinlääkäreitä. Koulutusten vaikuttavuus näkyy tehostuneena ja yhdenmukaisempana valvontana.

Koko eläinten hyvinvoinnin valvontaketjulle eli sekä käytännön eläinten hyvinvoinnin valvontaa tekeville tahoille kuten virkaeläinlääkäreille ja poliiseille ja myös käräjä- ja hallinto-oikeuksille, syyttäjänvirastoille sekä oikeusrekisterikeskukselle suunnattu viranomaisten eläinsuojelupäivä pidettiin etätilaisuutena. Tilaisuuteen osallistui 312 asiantuntijaa.

Ruokavirasto jatkoi teurastamoita valvovien viranomaisten säännöllistä ohjausta ja koulutusta. Teurastamojen tarkastuseläinlääkäreitä ohjattiin ja koulutettiin eläinten hyvinvoinnin valvonnassa niin teurastamolle saapuvien eläinkuljetusten kuin teurastamon alueella tehtävän eläinten hyvinvointivalvonnan osalta. Erityisesti panostettiin uusien tarkastuseläinlääkärien perehdyttämiseen. Myös aluehallintovirastot ovat tehostaneet Ruokaviraston tukemana ohjaustaan teurastamoissa.

Tuontivalvonnan tehostamiseksi järjestettiin Tullin kanssa kokouksia liittyen alle 6 kk:n ikäisten koiran- ja kissanpentujen tuontiin sekä laittomiin lemmikkeihin. Uuden lain myötä myös Tulli valvoo eläinten hyvinvointisäädösten noudattamista eläinkuljetuksissa EU-maiden välillä sekä Suomesta EU:n ulkopuolelle.

Aluehallintovirastot raportoivat järjestäneensä koulutuksia alueensa virkaeläinlääkäreille eläinten terveyden ja hyvinvoinnin alalta. Suurella osalla aluehallintovirastoista oli yhteistyötä myös muiden alueen valvontaketjun viranomaistahojen kanssa.

Viranomaisten lisäksi Ruokavirasto on omalta osaltaan kouluttanut vuosittain eläinlääketieteen opiskelijoita, jotka ovat potentiaalisia tulevia virkaeläinlääkäreitä.

Eläinten hyvinvoinnin valvontamenettelyt on otantaan perustuvien eläinten hyvinvointitarkastusten osalta kuvattu sekä vuosittain päivitettävässä eläinten hyvinvoinnin tarkastusohjeessa että Eläinlääkintähuollon valtakunnallisessa ohjelmassa (EHO). Sen sijaan muu eläinten hyvinvoinnin valvontamenettely on esitetty eläinten hyvinvointilainsäädännössä ja EHOssa.

Valvonnassa on pyritty kiinnittämään enemmän huomiota myös toimijoiden sosiaalisiin ja terveydellisiin haasteisiin muun muassa tiedottamalla Välitä viljelijästä -ohjelmasta sekä kannustamalla huoli-ilmoitusten tekemiseen sosiaaliviranomaisille. Uusi eläinten hyvinvointilaki velvoittaa myös tietyt ammattiryhmät ilmoittamaan eläinten hyvinvointiin liittyvistä havainnoistaan valvontaviranomaisille, vaikka salassapitosäännökset muutoin sen estäisivät.

Taulukko 6. Viranomaisille ja toimijoille annettu ohjeistus

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Ohjeet toimijoille	9	3	1	1								
-päivitetyt, kpl		3								2		1
-uudet, kpl			1	1			1					2
Ohjeet viranomaisille	13	6	6	3								
-päivitetyt, kpl	3	3	3	3	2	3	3	2	3	2	2	6
-uudet, kpl	1	3	3		1							1

6 VALVONNAN RESURSSIT

Aluehallintovirastojen hallinto- ja kehittämispalvelun keräämän tiedon mukaan aluehallintovirastojen yhteenlaskettu eläinten hyvinvoinnin valvontaan käyttämä työaika vuonna 2024 oli yhteensä noin 18 henkilötyövuotta (2023 20 htv, 2022 19 htv, 2021 21 htv, 2020 18 htv, 2019 25 htv, 2018 23 htv).

Tällä hetkellä (toukokuussa 2025) kunnan valvontaeläinlääkärien virkoja on perustettu 119,6 kpl (2024 111,6 kpl, 2023 102,1 kpl, 2022 90,5 kpl, 2021 76,5 kpl, 2020 74,5 kpl), joissa hoidetaan noin 107,3 henkilötyövuoden verran valtion valvontatehtäviä (2024 noin 95 htv, 2023 noin 86 htv, 2022 noin 79 htv, 2021 noin 69 htv, 2020 noin 64 htv). Tästä pelkkään eläinten hyvinvointivalvontaan käytettiin viime vuonna noin 81

htv:tä (2023 71 htv, 2022 65 htv, 2021 60,5 htv ja 2020 58 htv). Raportin kirjoittamisen aikaan (15.5.) 4 virkaa on avoimena.

Vuonna 2025 täysiaikaisesti valtion tehtäviä hoitavia valvontaeläinlääkäreiden virkoja on yhteensä 86 kpl (2024 75, 2023 60, 2022 56, 2021 42 ja 2020 37 kpl). Valvontaeläinlääkäriin virka puuttuu yhdestä valvontayksiköstä (Oulunkaari).

Ruokaviraston eläinten terveyden ja hyvinvoinnin osastolla eläinten hyvinvoinnin valvonnan kansallisiin ohjaustehtäviin käytettiin 3 htv:tä (2023: 3 htv, 2022: 2.3 htv).

7 MUUTOKSET SEURAAVIEN VUOSIEN VALVONTAAN

Tulevina vuosina koko valvontaketjussa keskitytään erityisesti uuden eläinten hyvinvointilain ja uusien eläinlajikohtaisten asetusten toimeenpanoon sekä eläinten hyvinvointivalvonnan muutoksiin. Lisäksi valmistaudutaan aluehallintovirastojen ympäristöterveydenhuollon tehtävien siirtämiseen Ruokavirastoon vuodesta 2026 lähtien. Tehtävien siirron tavoitteena on mm. yhtenäistää eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaa sekä niihin liittyviä prosesseja, joustavoittaa resurssien käyttöä ja varmistaa laadukas paikallisviranomaisten tuki koko maassa. Lisäksi ehdollisuuteen liittyviä lainsäädännön toimeenpanoon liittyviä töitä jatketaan.

Valvonnan vaikuttavuuden varmistamiseksi tullaan otantaan perustuvan eläinten hyvinvointivalvonnan kohdentamista edelleen jatkamaan ja syventämään. Valvonnoissa painotetaan edelleen tiettyä vuosittain päätettävää eläinlajia. Käytännössä painotetun eläinlajin tiloja valvotaan kyseisenä vuonna aiempaa enemmän ja myös kohdennukset vaihtelevat vuosittain eläinlajin mukaan. Kokonaisvalvontamäärä ei kuitenkaan kasva sillä vastaavasti muita tuotantoeläinlajeja valvotaan määrällisesti vähemmän. Vuonna 2025 aloitetaan kalkkunatilojen valvonta ja jatketaan broileritilojen painotusta. Tulevaisuudessa tullaan myös jatkamaan satunnaisesti valittujen tilojen osuuden lisäämistä eri eläinlajeilla tietyin väliajoin, jotta saadaan parempaa yleiskuvaa eläinten hyvinvoinnista Suomessa. Riskiperusteisen valvonnan ja otantojen tehostamiseksi pyritään otannan pohjana toimivassa datassa painottamaan satunnaisesti valvottavia tiloja hieman aiempaa enemmän. Tarkoituksena on vähentää peräkkäisinä vuosina valvontaan osuvien tilojen osuutta.

Tulevaisuudessa riskiperusteisen valvonnan ja sen kehittämisen keskeisenä haasteena on epävarmuus riittävästä tiedonsaannista. Epäilyyn perustuvien tarkastusten valvontajärjestelmän (ELSU) kehitystyö on keskeytetty, eikä jatkokehityksestä ole toistaiseksi tehty päätöstä. Koska ELSU-järjestelmän tuottamat tiedot ovat olennaisia otantaan perustuvan eläinten hyvinvointivalvonnan kohdentamisessa, kehitystyön pysähtyminen voi olennaisesti heikentää valvonnan riskiperusteisuutta.

Lähitulevaisuuden tavoitteena on hyödyntää aiempaa enemmän nautatilojen riskiperusteisessä valvonnassa muun muassa alkutuotannon hygieniavalvontatietoja, kun valvontatuloksia on alettu tallentamaan riittävän kattavasti uuteen Vati-järjestelmään ja suurin osa tiloista on tarkastettu uusien ohjeiden mukaisesti. Lisäksi pitkän aikavälin tavoitteena on myös teurastamotietojen hyödyntäminen tilavalvonnoissa (mm. Aviin tehtyjen eläinten hyvinvointi ilmoitusten koonti (teurastamoilla). Vaikka riskien hyvällä kohdistuksella tunnuslukutavoitteeseen ei tulevaisuudessakaan mitä luultavimmin päästä, tullaan riskiperusteista valvontaa kehittämään ja parantamaan myös jatkossa. Tämä auttaa kohdistamaan valvonnan rajalliset resurssit tarkoituksenmukaisella ja tehokkaalla tavalla. Kohdennetun

valvonnan onnistumisen yhtenä edellytyksenä on ajantasaiset rekisteritiedot. Valvonnan tehostamiseksi jatketaan edelleen rekisteri-ilmoitusten ajantasaisuuden ja laadun parantamista.

Eläinkuljetustarkastusten kohdentamisen kehittämistä jatketaan yhteistyössä viranomaisten kesken niihin eläinkuljetuksiin, joissa on kohonnut riski eläinten hyvinvoinnin vaarantumiselle.

AJO-käynnin tavoitteena on todeta teurastamon viranomaisvalvonnan vaatimuksenmukaisuus, toimivuus ja tehokkuus. Eläinten hyvinvointivalvonnan AJO-käynnin kohteena on teurastamon yleinen eläinten hyvinvointivalvonta ja teurastamon toimintaohjeiston kattavuuden ja soveltamisen valvonta. Lisäksi samalla käynnillä on arvioitu eläinten merkinnän ja rekisteröinnin valvontaa laitoksessa. Vuonna 2025 AJO-käyntejä ei resurssivajeen ja merkittävän organisaatiomuutoksen vuoksi edelleenkään todennäköisesti pystytä toteuttamaan, mutta tavoitteena on jatkaa käyntejä mahdollisuuksien mukaan tulevaisuudessa.

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontatietojärjestelmien uudistamista pyritään jatkamaan, tavoitteena saada käyttöön toimivat tietojärjestelmät kaiken tyyppisen eläinten hyvinvointivalvonnan tueksi sekä laajentaa järjestelmät soveltuvin osin myös kunnaneläinlääkärien käyttöön. Valvontatietojärjestelmien jatkokehityksen myötä on tarve saada laajemman käyttäjäjoukon lisäksi myös uusia toiminnallisuuksia. Nykyinen Elvi-järjestelmä kattaa hyvinvointivalvonnan osalta maatilojen ja eläinkuljetusten otantatarkastukset. Lähivuosina teknisen elinkaarensa päähän tulevan Elvi-sovelluksen uudistaminen on aloitettu ja siellä nykyisin olevat toiminnot siirretään tulevien vuosien aikana muihin järjestelmiin. Samalla tavoitteena on lisätä toimintaa sujuvoittavia ominaisuuksia ja parantaa järjestelmästä saatavaa raportointia. Epäilyyn perustuvien tarkastusten valvontajärjestelmä ELSUn kehitystyö jouduttiin valitettavasti keskeyttämään alkuvuodesta 2023 puuttuvan rahoituksen vuoksi. Järjestelmän jatkokehityksestä ei tehty vielä päätöstä. Teurastamovalvonnan kehittämisen esiselvitys käynnistyi vuonna 2024. Tulevaan teurastamovalvonnan sovellukseen on tarkoitus toteuttaa toiminnot myös teurastamoissa tehtävälle eläinten hyvinvoinnin valvonnalle, sekä nykyisin Elvi-sovelluksessa oleville teurastamoiden kuukausi-ilmoituksille.

Ruokavirasto vastaa läänineläinlääkäreiden koulutuksen järjestämisestä. Tehokkaiksi koettuja valvonnan linjausten tekemiseksi pidettäviä ad-hoc -kokouksia jatketaan. Läänineläinlääkärit puolestaan kouluttavat ja tukevat alueensa paikallisia viranomaisia. Tulevissa koulutuksissa tullaan huomioimaan myös valvontaorganisaatiota koskeva suuri muutos, jossa aluehallintovirastojen ympäristöterveydenhuollon tehtävät siirretään Ruokavirastoon.

Virasto ohjaa, ohjeistaa ja kouluttaa jatkossakin tehostetusti eläinsuojeluviranomaisia korjaavien toimenpiteiden tehokkaasta varmistamisesta, jotta todetut eläinten hyvinvointia koskevat laiminlyöntitapaukset eivät pääse pitkittymään ja pahentumaan. Aluehallintovirastoja puolestaan ohjataan huolehtimaan käytännön valvontakoulutuksen järjestämisestä kuntien valvontaeläinlääkäreille ja virkaeläinlääkäreitä ohjataan korjaavien toimenpiteiden tehokkaampaan käyttämiseen.

Elinkeinon vastuuta eläinten hyvinvoinnin toimenpideohjelmista, eläinten hyvinvointitilanteen analysoinnista sekä toimenpiteistä hyvinvoinnin kehittämiseksi pyritään edelleen lisäämään. Elinkeinoa kannustetaan myös laatimaan hyvän käytännön oppaita, lisäämään hyvinvointitoimenpiteitä terveydenhuollossa sekä kehittämään eläinten hyvinvointia todentavia laatuja järjestelmiä. Ruokavirasto laatii

lainsäädäntöoppaita, jotka ottavat huomioon eläinten hyvinvointilain muutokset. Oppaiden sisällöstä ja saatavuudesta tiedotetaan yhteistyössä elinkeinon kanssa.